

ŽINOJIMO MATAS

ČESLOVAS MASAITIS

Viena iš didžiausių žmogaus galių, o kartu ir jo esmės paslaptis, yra žinojimas. Mes žinome, kad gimėme, kad esame ir kad mūsų buvimą žemėje laukia neišvengiamas galas. Mes suvokiame, kad yra mus supantis pasaulis ir žmonės, kad yra džiaugsmas ir laimė, nepriklausantis praradimas ir skausmas, atsakomybė, nuodėmė ir atpildas. Šita nuovoka normuoja mūsų elgesį, ir ji pati sukuria laimę arba skausmą: pasitenkinimo džiaugsmą sėkmėje bei pareigos atlikime ir liūdesį, kai suklumpame.

Kasdieninio gyvenimo skubėjime mes neįsivaizduojame sau galvos, kas yra žinojimas, ir dažnai mums atrodo, kad žinojimo ar nežinojimo klausimas yra taip pat perdėtas arba taip pat naivus kaip ir abejonė mūsų pačių buvimu ar nebuvimu. O vis dėlto, nepaisant mūsų tikrumo dėl savo žinojimo, per amžius daug išminčių ir filosofų kvaršino savo galvas ir prirašė daug puslapių svarstydamiesi, kas jis yra ir kokia jo esmė. Tačiau niekam nepavyko išnirpinti tų procesų žmogaus dvasioje, kurie sujungia mūsų patirtį, emocijas, sapnus ir troškimus, tikėjimą, ilgesį, ir viltį į nuostabią sintezę, kurią mes vadiname žinojimu.

Gal būt, šios sintezės paslaptimi ir jos subtilumu remiamis mūsų nepajudinamas įsitikinimas savo žinojimo galia, o gal mes tikime, kad todėl, kad mūsų pašaukimas yra ieškoti tiesos ir pažinimo. Mes godžiai skverbiamės giliau ir giliau į atomo, žvaigždžių sąrangą ir surenkame neapsakomą gamtos galybę į mažytę žinojimo lempą, kad galėtume pasišaukti ją, kaip Rytų pasakos milžiną, tarnauti mums, kada mes tik to norime. Žinojimas pasidaro ne tik mūsų pašaukimas, bet ir mūsų išsilaukimo laidas. Todėl žinojimo esmės supratimas turi būti ne vien tik filosofinė prasmė. Todėl ne tik filosofija, bet ir gamtos mokslai ieško atsakymo, kas yra žinojimas. Tačiau šie du ieškojimai yra labai skirtingi.

Gamtininkui atrodo, kad filosofai ieško atsakymo metafizikoje ir žodžių sąskambyje, t.y. jie stengiasi atskleisti pačius jo esmės pagrindus ir po to pateikti savo atradimą tokiais žodžiais, kurių

reikšmės atsilieptų mūsų dvasios subtiliausios stygos. Gamtininkui gi uždrausta kasti iki pat pamatų, nes tada iškilis neišvengiamas klausimas: ant ko gi laikosi šio pamatai? Nė jam priimtina žodžių retorika, nes mūsų eksperimentiniam mokslo pasauliui tiksliai skaičiais išreikštas matas turi vertę.

Todėl tikslieji mokslai palieka filosofus džiuginti mus sava minties poezija apie pagrindus ir esmę, o patys pasirenka būdą skaičiais išmatuoti kiek yra žinojimo ir kiek ignorancijos kiekviename mokslo teigime.

Tiesa, mokslininkai dažnai skelbia savo atradimus, nepriekingai jiems žinojimo ar ignorancijos skalės, bet jie tai daro arba tik dėl skubėjimo arba dėl to, kad yra per daug išimylėję į savo proto ir darbo kūdikį, kad galėtų prisiegti prie jo atsekimos ignorancijos matą. Tačiau jų darbai yra arba greit užmirštami arba kitų pakartojami ir patikrinami ir tiesiogiai ar netiesiogiai apribunami patikimumo matu.

Kokiu būdu mes galime išmatuoti žinojimą, jei net nežinome, kad jis yra? Iš tikro, labai paprastai: mes nežinome medžiagos esmės, bet pasverdami lengvai išmatuojame jos kiekį. Žinoma, šis mūsų matas yra reliatyvus: jis tepasako, kiek kartų daugiau yra medžiagos, kurią sveriamo lyginant su pasirinktu svorio vienetu, kuris irgi padarytas iš medžiagos. Taip pat ir su žinojimo matavimu, jis yra dar labiau reliatyvus.

Šiam matavimo būdui paaiškinti žvilgtelėkime, kaip tikslieji mokslai atskleidžia naują žinojimą. Mokslinių atradimų procesas galima suskirstyti į dvi gana panašias klases. Pirmiausia, kadangi mes gyvename visokių prietaisų ir instrumentų ganyne, kadangi mes galime išmatuoti mažiausius elektros kiekius, silpniausius šviesos spindulius, galime pasverti subatominės medžiagos daleles, atrasti mišinį milijonus kartų atskiestus chemikalus, mes nuolat matuojame, surenkame didelius kiekius duomenų, o paskui juos gretiname, lyginame, analizuojame, kol surandame tam tikrą dėsninę, atskirų duomenų tarpusavio priklausomybę. Šis atradimas sudaro naują hipotezę, kuri po sėkmingo patikrinimo virsta nauju įnašu į mūsų žinojimą.

Kitą priėjimo būdą sudaro praėjusių išmėgintų planingasis keitimas. Čia tyrinėtojas, pasiremdamas savo patirtimi, savo skoniu, taisyklingumo ieškojimu, kitaip sakant, savo kūrybingumu, suformuluoja naują teigimą, tai yra hipotezę. Taigi, abiem atvejais anksčiau ar vėliau prieinama prie hipotezės, kuri apima visus tam tikros rūšies stebėjimus, atliktus hipotezėje nusakytomis sąlygomis.

Sekantis žingsnis yra hipotezės sugretinimas su žinomais faktais ir gamtos dėsniais. Jei šis sugretinimas veda į loginius prieštaravimus, hipotezė atmetama. Kita atveju, šis sugretinimas veda

Kan. Juozas Tumas - Vaižgantas (1.69-1933)

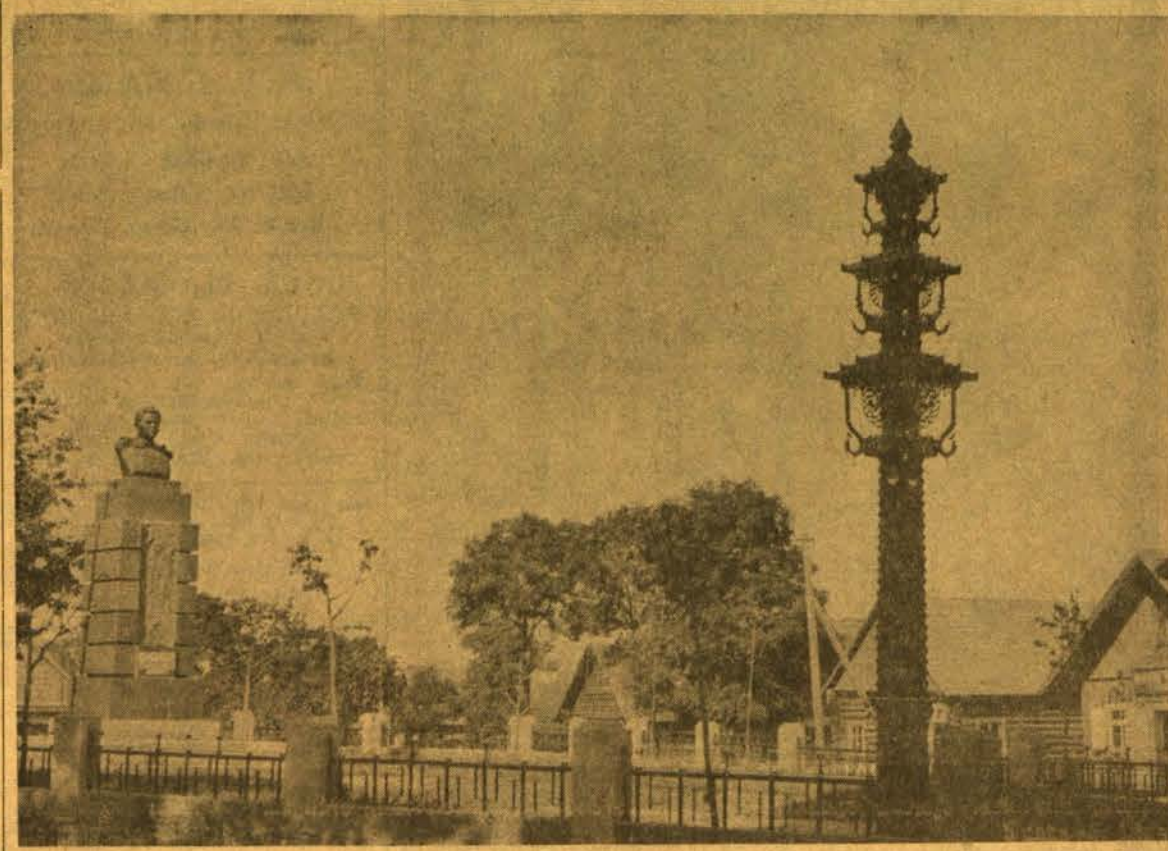
V. K. Janyno medžio rašytojas

Š. m. rugsėjo mėn. 8 d. nuo mūsų literatūros klasiko tautinio atgimimo epochos dinamiško visuomenininko ir nepriklausomybės metų skaidrios asmenybės kan. Juozo Tumo - Vaižganto gimimo sukanka lygiai šimtas metų. Kaip rašytojas ir kaip visuomenininkas, Vaižgantas jau plačiai reikšėsi dar spaudos draudimo gadyneje, redaguodamas "Tėvynės Sargą". Mūsų literatūros lobyne amžinai išliekančia verte spindi šie pirmaeiliai Vaižganto kūriniai: Pragiedruliai, Dėdės ir dėdienės, Rimai ir Nerimai, Šeimos vėžiai, Nebylis ir kt. Žymios vertės turi ir gausūs jo publicistiniai raštai, literatūros kritikos straipsniai ir, kaip literatūros istoriko, sukauptoji literatūrinės praeities medžiaga.

prie naujų išvadų — teoremų (kurių tarpe, žinoma, gali būti ir pati hipotezė). Iš tų teoremų išrenkamos tos, kurias lengviausia galima patikrinti eksperimentais arba stebėjimais. Tada atliekami tokie stebėjimai, surenkami duomenys ir padaromas sprendimas, ar tie duomenys sutinka su hipotezės išvadomis, ar ne, tiksliau sakant, nustatoma, iki kokio laipsnio jie sutinka. Šis laipsnis ir yra mūsų hipotezės teisingumo matas, t. y. naujo žinojimo mastas.

Zvilgtelėkime į pavyzdį. Sakyme, jog mūsų hipotezė teigia, kad kiekviena tabokos rūkymo minutė sutrumpina gyvenimą devyoniom sekundėm. Mes tiesiogiai šito negalime patikrinti, nes nėra būdo atgaivinti nė vieno mirusio pykoriaus ir patikrinti, kada jis numirtų, jei, sugrąžintas į savo jaunystę, gyventų nerūkydamas. Todėl mes ieškoma, iki kokio laipsnio šio hipotezės išvada, kuriai galima patikrinti stebėjimais. Pakankamai didelėse vienodai pasirinktų žmonių grupėse mes ras-

tume visas mirties priežastis pasikartojant. Todėl ir vidurkis tokiose grupėse būtų toks pat. Parinkus vieną grupę pykoriai, o kitą nerūkančių, mes eliminuotume vieną mirties priežastį: rūkymą. Amžiaus vidurkių skirtumas rodytų rūkymo įtaką. Kadangi mes galime užrašyti, kiek laiko pykoriai praleidžia rūkydami, tai pagal savo hipotezę galime suskačiuoti, kiek jie sutrumpina savo gyvenimą. Palaukę, kol visi jie numirs, galime nustatyti jų (Nukelta į 2-rą psl.)

Kan. Juozo Tumo - Vaižganto gimtosios parapijos Svedasų miestelio alkštė, kurioje pastatytas paminklis rašytojo biustas. Nuotr. J. Lingio

Kertinė Paraštė

YRA IR TOKIA VADOVĖLIŲ PROBLEMA

Naujiems mokslo metams prasidedant, rūpestis liuanistinių švietimo dar padidėja ir paakualėja. Spaudoje ir šiaip pokalbiuose reikalingas diskutuojamas, įvairių nuomonių, įvairių receptų negerovėms gydyti žmonėse netrūksta. Ir tai yra normalu nenormaliose išsivisko mūsų "vargo mokyklų" sąlygose. Todėl ir nuomonėmis pasikeičimas neturėtų niekieno būti priimtas už piktą, jeigu tik jis pats kuria nors prasmę nėra piktybinis.

Ne paskutinėje vietoje čia yra ir vadovėlių problema. Tik nes dėl to, kad mes jų stokotume. Nemenkomis pedagogų, švietimo institucijų, leidėjų ir visos visuomenės pastangomis vadovėlinio bado, kol kas neįveikiame, o net pasigindijame kurį vadovėlį iš dviejų ar trijų tai pačiai klasei pasirinkti. Vadovėlinėje problemoje šandien visos dėmesys, manytume, turėtų krypti į tų vadovėlių atšviežinimą ir jų medžiagos prasingesnę atrinkimą.

Ką tai reikšia prasingesnis medžiagos atrinkimas? Turint galvoj pirmoje eilėje skaitymo knygas, reikia neužmiršti, kad nėra tų knygų vieningas tikslas tik pramokytį skaityti, bet drauge mokinį su pažindinti palaipsniui ir su liuanistinių literatūros atskirais gabaliukais ir su jų autoriais. O tai jau yra ne vien tik mechaniškas skaitymo mokymas, bet ir mokinio dvasios įdiegimas į savo tautos kultūrinio klodo dirvožemį. Sakysim, čia rašantysis puikiai prisimena, kokį visam gyvenimui neišdildomą įspūdį jam padarė kadaise pradžios mokyklos skyriuose skaitytos trumpos ir vaikiui suprantamai parinktos Vaižganto, Krėvės, Lazdynų Peledos, Bilūno, Pr. Mašioto, Maironio, Binkio, Vaičiūno ir kitų mūsų rašytojų kūrybos ištraukos. Juo labiau, kai mokytojas čia pat keliais žodžiais pasakydavo, kas tie rašytojai yra, ir ką tos pavardės reikšia mūsų tautai.

O kaip yra šiandieninėje mūsų praktikoje? O tiesiog tvanas neplaningo, neprasmingo skaitinių atrinkimo. Palmi rankas tą ar kitą pradžios mokyklai skirtą vadovėlį ir nustembi baisia pelų ir grūdų mišraine. Vadovėlio autorė ar autorius skaitinių pavyzdžių rinkosi, kas ir iš kur greitosiomis po ranka pakliuvo. Užteko kam nors šiaip taip kokia pora ir tai gana prastų eilėraščių "per didelę bėdą" atspausdinti vaikų laikraštyje ar laikraštiniame vaikų skyriuje ir, rašytai, autorius su savo raštais jau reprezentuojamas mokykliniame vadovėlyje, kai tame pačiame vadovėlyje mūsų vaikų literatūros klasiko Vytes Nemunėlio (Bernardo Brazdžio) nė vienos eilutės nerandi. O šitai akivaizdžiai rodo, kad vadovėlių autoriams neužtenka tik patiems mokėti skaityti ir rašyti, bet reikia turėti ir aštrią literatūrinę bei

estetinę nuovoką, gi jeigu jos neturima, reikia ją pirma įsigyti, o tik paskui imtis vadovėlių rašymo.

Ir antroji šiandieninės mūsų temos pusė — vadovėlių atšviežinimas reikštų štai ką. Aukštesnių klasių mokyklų liuanistinių mokyklų literatūros kursui ir jam skirtų chrestomatinių pobūdžio vadovėlių autoriams liuanistinių literatūros raida, atrodo, yra pasibaigusi su dar nepriklausomoje Lietuvoje subrendusiais rašytojais. Susidaro įspūdis, kad pokario išsivijoje gyvosios mūsų literatūros visai ir nebėra. O šitai juk žalingai įtakoja patį mokinį: visa tai jam lyg sakyte sako, kad dėmesio vertos grožinės literatūros išsivijoje nėra ir negali būti, todėl nė nesistenki pats ko nors rašyti.

Tačiau tikrovėje gi yra visai kitaip. Pokario meto dešimtmėčius išsivijoje išaugo ir subrendo mūsų rašytojų karta, kuri dabar jau ritasi per penkiasdešimt metų. Gi po anų jau gana nemažą indėlį yra atnešusi dar jaunesnė generacija. Kodėl tad apie juos beveik nekalbama mūsų mokyklose, kodėl jų kūrybos pavyzdžių nėra chrestomatiniuose skaitiniuose? Ar jie dar per jauni? Spręsdamiems veiksnys čia turėtų būti ne amžius, bet patį kūryba. Juk kadaise savo vadovėliuose skaitėme, o iš atminties dar ir dabar neiškrito, Kazio Binkio "Rudenio" eilutę:

Šaltas vėjas blaškos
Po miškus ir sodus,
Kur tiklatai pažūri —
Reginys nuobodus.
Eilėraščio autorius tada buvo tik apie trisdešimt metų. Ir niekam neatrodė, kad jis vadovėlini dėti per jaunas. Tai ką bekalbėti apie mūsų išsivijos rašytojus, jau perkopusius per daug aukštesnes amžiaus kertes, kurie tačiau mūsų šio laikmečio mokyklai vis dar neegzistuoja.

Tuo tarpu pats mokyklinis ir akademinis mūsų jaunimas, kaip čia rašančiojo organizacinė patirtis su jaunimu rodo, jei dar liuanistškai skaito, tai skaito kaip tik labiausiai šios jauniesiuosius mūsų tremties rašytojus, nes jie kalba šio laikmečio kalba ir problemomis, kurios čia augančiam mūsų jaunimui yra artimai savos. Todėl ir Mačernis ir Nagys, ir Niliūnas, ir Baronas, ir Bogutaitė, ir Landsbergis, ir Ostrauskas, ir Skėma, ir Svabaitė, ir Saulaitytė, ir Šlaitas, Sutema, ir Mackus, ir Sadūraitė, Almenas ir kt. yra jų rašytojai. Jie visi mūsų jaunimui yra gyvasis pavyzdys, skaitantis, kad ir išsivijoje yra užaugusi gyvoji ir brandi liuanistinių literatūra, ir kad pats šiandieninis jaunimas gali šią vyresniųjų kūrybinę rašto tradiciją čia pat tęsti.

Todėl ir yra pats laikas literatūrinio pobūdžio mūsų vadovėlius, kurie pravers ir liuanistiniams mokiniams, turėti ir aštrią literatūrinę bei

Šiame numery

- Yra ir tokia vadovėlių problema.
- Žinojimo matas.
- Vytauto Mačernio "Vizijos" Jaunimo centro scenoje, Chicagoje.
- Bertolto Brechto eilėraščiai.
- Aiškiaregys.
- Julio Cortazar novelė.
- Stiklo švarumo Zuerichas.
- Lyric operos sezonas.
- Atsiliepiant į "Dirvos" rūpestį Lietuvos istorija.
- Spygliai ir dygliai.

Zinojimo matas

(Atkelta iš 1 psl.)

amžiaus vidurki. Jeigu šis vidurkis iš tikro tiek yra trumpesnis už nerūkančiųjų amžiaus vidurkį, kiek mūsų skaičiavimai rodo, tai mūsų hipotezė yra teisinga.

Gal būt. Gali atsitikti, kad pakartoję šiuos stebėjimus su kitomis dviem pykporių ir nepykporių grupėmis, rasime, kad ši hipotezė neteisinga. Gal net šimtą kartų kartoje rastume, kad ji teisinga. Tačiau kas gali atsitikti šimtą pirmą kartą? Argi mokslas gali kategoriškai teigti, kad Mikė Melagėlis visada sako netiesa, nei ir tada, kai jis prisipažįsta meluojąs? Mes niekada nežinosime visu tikrumu, ar rūkymo minutė sutrumpina gyvenimą devyniom ar vienuolika sekundžių. Taip pat ir priešingai: jei pirmą, antrą ir dešimtą kartą mes rastume, kad amžiaus vidurkis sutrumpėjo ne devyniom, tai dešimtim, tai vienuolika sekundžių, mes negalėtume kategoriškai teigti, kad mūsų hipotezė yra neteisinga. Kiekvieną atvejų mes turėtume įsivaizduoti laipsnį, kurį galime apskaičiuoti, pasiremami savo stebėjimais. Matematinis šakas, vadinama statistikos teorija, pateikia būdus šiam laipsniui apskaičiuoti. Jinai taip pat duoda mums ir ignorancijos matą, kuris statistikoje vadinamas žinojimo arba informacijos entropija.

Lygiai kaip visos matematinės išvados priklauso nuo pagrindinių prielaidų, vadinamų aksiomomis, arba postulatais, taip ir statistikos teorijos pateikiami matai yra reliatyvūs. Jei priklauso nuo pasirinktos hipotezės apie charakterį, pagal kurį atlikti stebėjimai gali keistis, jeigu jie pakartojami. Mūsų žinojimo tikrumo laipsnis ar hipotezė yra teisinga ar ne priklauso nuo šio pasirinkimo, postulavimų ir nuo grupių didumo. Kartą mes susitarėm dėl galimo kartojamų stebėjimų kintamumo ir parenkam pykporių ir nerūkančiųjų grupių dydžių, tada pagal statistikos teoriją galime apskaičiuoti žinojimo laipsnį. Šis laipsnis išreiškiamas dviem skaičiais. Vienas tų skaičių reiškia mums priimtą tikslumą, t.y. kartojimų stebėjimų nukrypimo kiekį nuo hipotezės. Kitas skaičius nusakoma, kaip dažnai šiuos stebėjimus pakartojimas ves prie rezultato, kurie atitiks pasirinktą tikslumą. Taigi mes galime klausyti, kaip dažnai mūsų stebėjimai, jei būtų kartojami, rodytų, kad rūkymo minutė nukerpa nuo amžiaus tarpą tarp aštuonių ir dešimties sekundžių. Skaičiavimai duotų atsakymą į šį klausimą. Arba mes galime pasirinkti stebėjimo rezultatus, jei juos pakartotume daugelį kartų. Atsakymą į šį klausimą vėl lengva apskaičiuoti, jei mes susitarsime dėl galimos stebėjimo pasiskirstymo būdo ir dėl grupių dydžio.

Šitas mūsų žinojimo matas turi vidinę apsaugą nuo pačios esmės pagrindų atradimo: jis remiasi mūsų prielaida apie stebėjimo rezultatus pasiskirstymo būdą, t.y. pagal statistikos terminologiją, apie stebėjimų pasiskirstymo tikimybę. Pavyzdžiui, mes galime prieiti, kad stebėjimo rezultatas turi tą patį galimumą būti bei kur tarp vienos ir dvidešimties sekundžių, arba mes galime sakyti, kad juo toliau rezultatas yra nuo devynių sekundžių, tuo mažiau jis yra galimas.

Jei norėtume, galėtume šita arba pirmąją prielaidą patikrinti stebėjimais. Šiame patikrinime mūsų prielaida virsta nauja hipoteze. Pirmoji hipotezė lietuviškai pypkporių. Jai patikrinti mes turime stebėti visą pykporių grupę. Antroji hipotezė lietuviškai šio stebėjimo išvada, taigi visa

grupe. Antrajai hipotezei patikrinti turėtume stebėti visą grupę eile. Savo patikrinimo rezultatus įvertinti, vėl turime padaryti naują prielaidą apie jų pasiskirstymą, kurio galėtume tikėtis, jei tokių eilių, susidedančių iš atskirų pykporių grupių, stebėjimą pakartotume daug kartų. Taigi, šio naujo žinojimo vertinimas remiasi nauja prielaida. Ją vėl galėtume patikrinti stebėjimais ir tų stebėjimų rezultatus vertinti, pasiremami dar kita prielaida. Ir taip be galo: jei pasirinktume bet kurią prielaidą savo vertinimo pagrindu, tai po šiuo pagrindu rastume kitą, gilesnį pagrindą. Todėl mes sustojame ir prisipažįstame: mūsų žinojimo žinojimas yra reliatyvus. Tai yra neišvengiama mūsų ribotumo pasekmė, mūsų pasirinkto matematinės teorijos rezultatas, nes matematika, kaip ir logika, tegali pasakyti ar išvados sutinka su prielaidomis, ar ne. Ji neturi priemonių nustatyti ir nesiekia teigti ar savo esmėje išvados arba prielaidos yra teisingos ar ne.

Tiesa, tikimybių teorijoje turime visą eilę, taip vadinamą, centrinių ribos teoremų, kurių viena teigia, kad, stebėjimų skaičiui didėjant, rezultatų pasiskirstymas artėja prie tam tikrų standartinių formų. Kitos teoremos sako, kad rezultatus pasiskleidimo priežasčių skaičiui augant, jų pasiskirstymas įgyja tam tikrą charakterį. Tačiau šios teoremos, kaip ir visos matematikos išvados, remiasi tam tikromis prielaidomis.

Kai tų pačių situacijų pasikartojimas visada veda prie tų pačių rezultatų, kuriuos apima naujoji hipotezė; kai padaroma eilė išvadų iš šios hipotezės ir jos taip pat patikrinamos stebėjimais, tada hipotezės tikrumas pasidaro tokio laipsnio, kad ji pakeliama į gautos dėsnius. Tačiau mes nežinome, ar tos prielaidos, kuriomis mes pasiremame, mes išmatuojame savo žinojimo patikimumą, yra teisingos ar ne. Nebent jos pakeistume naujomis prielaidomis ir jų pagalba kartu su naujais stebėjimais patikrintume senųjų prielaidų teisingumo laipsnį.

Manau, kad dėl šio hipotezių ir gamtos dėsnių sugretinimo kai kurie skaitytojai kraipo galvą. Taip, mes norėtume tikrumo, mes ilginės absoliučios tiesos. Tačiau to mes turime ieškoti kitur, o ne moksle. Moksle niekada nebuvo ir nebus absoliuti tiesa. Kitaip, juk jis nesikeičia. Tačiau mes nuolat stebime senosios "gamtos dėsnius" griūvant ir naujus atsirandant jų vietoje. Net klasikinės visuotinės traukos dėsnis tėra tik mūsų patirties santrauka, kuri labai artimai sutinka su visais iki šiol atliktais stebėjimais. Tačiau jis nėra absoliuti tiesa. Juk reliatyvybės teorija pakeitė šį dėsni kitu. Tarp subatominių medžiagos dalelių kitokią veikimą stebime. Pagaliau mes nežinome, ar tolimosios žvaigždžių sistemos atrodė bėgančios nuo kita kitos tik dėl mūsų stebėjimų iliuzijos (šviesos kvantų pasenėjimo), ar dėl pirminio visatos sprogo, ar dėl to, kad tolimųjų erdvių plotuose traukos dėsnis negalioja.

Nepaisant viso šito, savo emocijose mes esame tikri savo žinojimu, mes tariamės pažįstą gamtą bei jos dėsnius. Mes pasikinkome juos, kad jie nešų mus sprausminiais lėktuvais per vandenynus ir raketomis į patį mėnulį. Mes turime Aladino stebuklingą lempą ir joje klusnų milžiną. Tik kartais kažkas neapčiuopiama suvirpa toje lemputėje be mūsų noro ir be mūsų žinios, ir mes sudūžtame po truškinančią mūsų tarno galybę. Mūsų žemiško žinojimo tikrumas subyra, kaip išblėstančios kibirkštys į užgesusių lempučių tamsą.

Poetas Vytautas Mačernis (1920-1944) Piešinys A. Bičiūno

Vytauto Mačernio "Vizijos" Jaunimo centro scenoje, Chicagoje

Šiemet spalio mėn. 7 d. sueina 25 metai, kai, besitraukdamas į Vakarus nuo antrosios rusų-bolševikų invazijos, netoli savo tėviškos Žemaitijoje fronto ugnyje žuvo vienas kartinis būsimosios žeminių kartos poeto Vytautas Mačernis, tada vos tik sulaukęs 24 metų amžiaus. Jo kūryba, nors ir išlikusi ir tebesaugoma Lietuvos mokslo akademijos rankraštyne, Vilniuje, lig šiol okupanto neleidžiama tvenkti išleisti atskira knyga. Drįsta tik pluoštelis eilėraščių paskelbti Vilniuje kasmet išleidžiamam almanache "Poezijos pavasaris". Tai ir viskas. Tuo tarpu Vakaruose Vytauto Mačernio poezija susilaukė net dviejų leidinių. Jau pirmaisiais pokario metais (1947) Romoje buvo išleista Vytauto Sauliaus parengta pomirtinė Vytauto Mačernio poezijos knyga, pavadinta "Vi-

zijos". Leidinyje tilpo "Vizijų" ciklas ir pluoštas paskirų eilėraščių. Visa Vytauto Mačernio eiluočių kūryba I Laisvės fondo liukusiniu ir dail. P. Augiaus iliustruotu leidiniu buvo atspausdinta 1961 m. Chicagoje. Šia poeto knyga, pavadinta "Poezija", redagavo Kazys Bradūnas. Nuo tada Vytauto Mačernio "Poezija" tapo viena iš labiausiai mėgiama ir labiausiai skaitomų knygų. Jaunas žuvęs, Vytautas Mačernis pasiliko mūsų literatūroje skaidrių jaunystės poetu. Tad teisingai lietuviškasis jaunimas šiandien jį laiko savo poetu ir skaito labiau negu kurį kitą.

Todėl ir Mačernio 25 metų mirties sukakties minėjimą Chicagoje rengia mūsų akademijos jaunimas. Spalio 18 d. 8 val. Jaunimo centro didžiojoje salėje studentų ateitininkų Korpl. Sat-

V. K. Jonynas Aušros Vartų Madona (Vitražo detalė Kennebunkporte)

KRONIKA

• Vasaros koncertai ir literatūros vakarai Pranciškonų vasarvietėj Kennebunkport, Maine. Ten šią vasarą atostogavo daugiau kaip 1000 lietuvių. Svečiam suruošta 3 koncertai-literatūros vakarai. Programą atliko solistai: Elzbieta Kardelienė, Elena Blandytė, Agnė Paškevičienė, Antanas Keblys; pianistės: Olga Keršytė, Ald. Prapuolenytė, rašytojai: Leonardas Andriekus, Paulius Jurkus, Algirdas Landsbergis, Nelė Mazalaitė, Stasys Yla. Programą koordinavo ir jai vadovavo Elena Vasyliūnienė. Koncertai-literatūros vakarai vyko šv. Antano gimnazijos didžiojoje salėje. Tuo pačiu metu, liepos ir rugpjūčio mėnesiais, gimnazijos patalpose buvo dvi jaunimo stovyklos: bendroji, mažųjų vaikų — liepos mėnesį ir ateitininkų rugpjūčio mėnesį, kurioje dalyvavo 120 jaunuolių.

• J. Tumo - Vaižanto 100 metų gimimo sukaktis bus minima jo gimtinėje — Malašiu kaimė, Svėdasų valsčiuje, o taip pat Vilniuje ir Kaune. Jo gyventose vietose būsiančios atidengtos paminklinės lentos; ruošiamasi išleisti rašytojo amžininkų atsiminimų knygą.

• Varpo vyrų choro kamerinė grupė iš Vilniaus buvo išvykusi į Italiją dalyvauti tarptautiniame polifoninės muzikos koncerte. Grupeį vadovavo Adolfas Krogertas. Konkurse dalyvavo 13 vyrų chorų iš 10 šalių. "Varpas" pasirodė geriausia, laimėdamas I premiją ir I laipsnio diplomą.

rija, kurios aktyviu nariu Kauno ir Vilniaus universitetuose buvo pats Mačernis, scenoje pastatytos poeto žinomajai eilėraščių ciklą "Vizijos". Tai bus mūsųose toks pirmas minėjimas: be pasikaito, be kalbų, o kalbės tik paties poeto kūryba. Visas pastatymas ir muzika — Dariaus Lapinsko. Dalyvauja solistai ir aktorai: Aldona Stempuzienė, Karilė Baltrušaitytė, Leonas Barauskas, Bronius Maciukevičius ir Chicago akademijos jaunimas. Spektaklin bilietai jau iš anksto gaunami Marginiuos. Reikia tikėtis, kad visa kultūrinė lietuviškoji Chicago spalio 18 d. vakara rinksis pagerbti per anksti žuvusio, bet gilia vagma mūsų literatūroje palikusio poeto, kurio kūryba šitokiose teatrinio pastatymo rėmuose, scenoje su skambės pirmą kartą.

DR. ANNA BALIUNAS

AKU, AUSU, NOSIES IR GERKLES LIGOS
PRITAİKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Šeštadieniai 10-11 val. Trečiadienį, ketvirtadienį ir penktadienį priima pagal susitarimą.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. tel. WALBROOK 5-5076

DR. K. G. BALUKAS

AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGOS.
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirmą ligonius pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti 874-8013

DR. G. K. BOBELIS

Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

DR. VL. BLAŽYS

PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-čios ir California
Val.: kasdien nuo 9-5 val. vak. Šeštadieniai 2-4 val.
Trečiadienį ir kitu laiku pagal sutartį.
Ofiso telefonas: 476-4042
Rez. tel. WALBROOK 5-3045

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 358-2233

DR. PETER T. BRAZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1-4, vakare 7-9, antr., penktadienį 1-5, trečiadienį ir šeštadienį tik susitarus.

DR. S. ir M. BUDRYS

ALERGIJA
2751 West 51st Street
Valandos: antradieniai, penktadieniai 2-9 v. Šeštadieniai 10-11 p.p. Ligoniai priimami pagal susitarimą.

KERTINĖ PARAŠTĖ

(Atkelta iš 1 psl.)

tuanistines mokyklas negalinti pasiekti, šia grynai išsiviešųjų metų literatūra atšviežinti. Bet ir patiems mokytojams būtina atšviežinti. Kai mokytojai po Maironio ar Brazdžionio nieko gero ir nieko suprantamo mūsų literatūroje nėra, kai mokytojas tesugeba iš kiek moderniosios eilėraščių tik pasisaiptyti, gaunasi gana tragiška situacija, kada mokytojų literatūrinis raidos suvokimo prasme yra ne kar-

tą praeigę mokytoja. Tai tik pora apmastytųjų ir spęstinių problemų naujų mokslo metų pradžios proga. Jų yra kur kas ir daugiau. Kokios nors stebuklingos lazdelės mostelėjimu visų problemų iš karto neišsprendime. Tačiau bent dalimis bandyti verta. O tarp jų ir prasmingesnis vadovėlinės medžiagos atrinkimas ir vadovėlių atšviežinimas naujausia mūsų išsiviešųjų literatūra turėtų būti ne paskutinėje vietoje.

k. brd.

Ant Rudoko kabineta perem

DR. EDMUND E. CIARA
2709 W. 51st Street
Tel. — GR 6-2400

Val. pagal susitarimą. Pirmadienį 1-4, 7-9; antradienį ir penktadienį 10-4; šeštadienį 10-2 val.

Ofs. 785-4177. Rez. PR 8-6866

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCIJŲ LIGOS
Crawford Medical Building
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akūserija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6182 S. Kedzie Ave. WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso tel. PR 8-2320

Namu rez. PROSPECT 6-9081

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
J O K S A
2656 West 63rd Street

Pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį 12 iki 3 val. ir nuo 6 iki 8 v.v. Šeštadienį, nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022. Rez. PR 8-6960

DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street

Ofiso val. kasdien nuo 1 iki 9 v.v. Šeštadienį, nuo 9 iki 12 val. arba susitarus.

Ofs. PO 7-6000. Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 W. 63rd Street

Val.: kasdien nuo 1-4 p.p. ir 6 iki 8 val. Trečiadienį ir šeštadienį uždaryta.

Ofiso ir buto tel. OLYMPIE 2-1381

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero

Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadienį ir šeštadienį tik susitarus.

Tel. — REliance 5-1811

DR. WALTER A. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuviai gydytojas)
3925 West 59th Street

Val.: pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį 12-4 val. p.p. 6-8 val. vak. Šeštadienį 12-2 val. p.p. Trečiadienį uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLYMPIE 2-4159

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1938 W. 15th Street, Cicero

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienį ir šeštadienį 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKŲ IR VAIKŲ LIGŲ
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue

Pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį 11 val. iki 1 val. p.p. 2-4 val. vakare. Trečiadienį, nuo 11 val. ryto iki 1 val. p.p. Šeštadienį, 11 val. ryto iki 3 val. p.p.

Ofiso telefonas: RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS

AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telef. HE 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773. Rez. PR 6-4732

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street

Valandos: pirmadienį, ketv. 5-8 val. antradienį ir penktadienį 1-4 val. Pirmadienį tik susitarus.

JEIGU JUMS REIKIA

GRAJŲ VIZITINŲ KORTELIŲ, kreipkitės į "Draugą", kuris spausdina tokius dalykėlius gražiai, greitai ir prieinama kaina.

DRAUGAS

4545 West 63rd Street
CHICAGO 29, ILLINOIS

Ofiso HE 4-1818. Rez. PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street

7109 ir Campbell Ave. Kampas
Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. vak. Šeštadienį 9 v. r. 3 v. popiet.

ASSOCIATE OPTOMETRISTS

Lietuviška kalba

DR. FRANK PLECKAS, Opt.
3424 W. 63rd St. GR 6-7044

Tikrina akis, Pritaiko akinius ir "contact lenses".
Valandos pagal susitarimą.
Uždaryta trečiadieniais

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697

5159 So. Damen Avenue
Valandos tik pagal susitarimą.
Trečiadieniais uždaryta.

Telef. 423-2660

DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 So. Kedzie Avenue

Val. pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį 8 v. r. iki 9 v. v. Trečiadienį ir šeštadienį 8 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS

SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS

2745 West 69th Street
(Tel. 737-2290 ofiso ir rezidencijos)

Pirmą ligonius tiksliai susitarus — (By appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PUSLES IR PROSTATO CHIRURGIJA
Ofisas 2454 W. 71st Street
Val.: antradienį nuo 2-5 popiet, ketvirtadienį nuo 6-8 vakaro
Ofiso telefonas: 776-2850
Rez. telefonas: 448-5545

Ofiso val. kasdien nuo 1 iki 9 v.v. Šeštadienį, nuo 9 iki 12 val. arba susitarus.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 W. 63rd Street

Val.: kasdien nuo 1-4 p.p. ir 6 iki 8 val. Trečiadienį ir šeštadienį uždaryta.

Ofiso ir buto tel. OLYMPIE 2-1381

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero

Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadienį ir šeštadienį tik susitarus.

Tel. — REliance 5-1811

DR. WALTER A. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuviai gydytojas)
3925 West 59th Street

Val.: pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį 12-4 val. p.p. 6-8 val. vak. Šeštadienį 12-2 val. p.p. Trečiadienį uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLYMPIE 2-4159

DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1938 W. 15th Street, Cicero

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienį ir šeštadienį 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKŲ IR VAIKŲ LIGŲ
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue

Pirmadienį, antradienį, ketvirtadienį ir penktadienį 11 val. iki 1 val. p.p. 2-4 val. vakare. Trečiadienį, nuo 11 val. ryto iki 1 val. p.p. Šeštadienį, 11 val. ryto iki 3 val. p.p.

Ofiso telefonas: RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919

DR. MARIJA LINAS

AKUŠERIJĄ IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telef. HE 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773. Rez. PR 6-4732

DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street

Valandos: pirmadienį, ketv. 5-8 val. antradienį ir penktadienį 1-4 val. Pirmadienį tik susitarus.

JEIGU JUMS REIKIA

GRAJŲ VIZITINŲ KORTELIŲ, kreipkitės į "Draugą", kuris spausdina tokius dalykėlius gražiai, greitai ir prieinama kaina.

DRAUGAS
4545 West 63rd Street
CHICAGO 29, ILLINOIS

Val.: pirmadienį, antradienį, ketv. 5-8 val. antradienį ir penktadienį 1-4 val. Trečiadienį ir šeštadienį 8-8 v. vakaro. Šeštadienį 11-11 val. popiet.

AIŠKIAREGYS

ANNE RICHTER

Neseniai Paryžiuje XX amžiaus klasiko serijoje pasirodė prancūzų rašytojos Anne Richter knyga apie lietuvių prancūziskai rašiusį poetą O. V. Milašius. Čia paduodame tos knygos baigtinio skyriaus sutrumpintą vertimą, ta proga prisimindami Milašiaus 30 metų mirties sukaktį.

P. G.

Taip, minties žybtelėjime aš su-pratau, aš pajutau, aš pamaciau kaip visa tai įvyko.

Milašius

Mes skaitome "Laišką Storgei", "Ars Magna", "Paslaptis" ir stebimės. Tyras ir galingas gūsis dvelkia iš tų puslapių; sielos alsavimas, kartais ramus, kartais audringas, alsavimas būtybės, kuri tegyvena tik negirdėto atskleidimo ritmu. Tai sukrečiantys pranešimai, kuriuos nebežinau kuriam žanrui priskirti. Ar tai filosofija? Bet jie ne abstrakčiai kalba išsakyti. Ar tai poezija? Gal būt, nes kiekviena poezija savo esmėje yra atskleidimas; tačiau toji poezija jau nebeturi nieko bendra su literatūra. Tai ne viena žmogaus dvasia sukūrė šį veikalą, sugalvojo jo sandarą — ir tai yra būdinga. Turime įspūdį, kad šitie lapai buvo parašyti, sekant vieną nuolatinį ir šviesulįgą tekėjimą, įkvėptam chaose skelbiant vieną po kitos tiesą.

Milašius jau nebe kalba Milašiaus, bet žmogaus vardu. Per kokius keturiasdešimt metų jis mum pasisako, jog rėmėsis Laika - Erdvė - Judesį, ligi 1914 m. nakties, kai staigios ir dūžtančios šviesos smūgis juos su-sprogdino: smūžimas jau džiaugsmingai pastebėtas ir žavys vaikystės šalyje, tada įsitvirtino kaip vienintelė tikrovė žmogui ir visatoje: "Aš judu, reiškia aš esu. Mintis negali būti buvimu įrodymu, nes ji tėra tik konstatavimas ir judėjimo meilė. Medžiaga, laikas, erdvė tėra tik trys tos pačios pirminės briaunos, medžiagos idėja neiškyla iš erdvės ar laiko idėjų. Visa telpa

Oskaras V. Milašius

Šio prancūziskai rašiusio mūsų poeto žinomam ciklui "Les Sept Solitudes" kompozitorius Darius Lapinskas šiuo metu yra parašęs muziką. Solistė Aldona Stempuzienė jį atlieka drauge su Stuttgarto simfoniniu orkestru netrukus išleidžiamoje Lapinsko kūrybos plokštelėje.

teitis yra iliuzijos, kurių spąstuose žmogus niekad nepaliovė spurdėti.

Beveik tuo pačiu metu, naudojamas kone tais pačiais terminais, Einšteinas, Milašius nieko apie tai nežinant, padarė tą patį atradimą. Nuostabus susitikimas dviejų protų, kurie skirtingais keliais ir vis dėlto panašiais: matematine intuityja ir metafiziniu švystelėjimu prieina to paties atskleidimo! Abudu kalbėjo apie Akimirksnio visatą: tačiau Milašius iš jos darė būstinę Dievo, kuris sukūrė pasaulį pagal savo paveikslą, kad galėtų jame pamatyti savo paties atspindį. "Pasaulio grožis yra ženklas, kad jis tikras", sakydavo Simone Weil. Milašius būtų atsakęs, kad tai yra įrodymas, jog jis kilęs iš Dievo.

Pagal Milašius, pirmąpradžio nuopuolio priežastim buvo išdidus kūrinių maištas prieš klusnumą Dvasiai, ir jo išdava buvo kūrinių pasidavimas medžiagos vergi-jai. Nuo tada žmogus buvo nu-baustas atminties netekimu:

"Žmogus, atskirtas nuo Dievo, netekęs jo dvasinės vienovės, suskilo, tapo sau pačiam ponas ir savo paties vergas, ir išdidus nei-gimo kančių draskomas, niekin-gai viešpatauja pamotėje žemėje, nugrimzdęs dvasios naktįje be at-minties... Žmonijos politinė, so-cialinė, mokslo ir literatūros isto-rija tėra slogutis, dominuojamas tamsios minties, klausimo be at-sakymo kas aš esu?" Pirmas klausimas miegalio, išsivadavusio iš savo pragariškai įkurių minčių bus: "Kas aš esu?"

Tačiau kūnas pasirodo ištikimiesnis už sąžinę. Mažai tesiskai-tydamas su protu, sekdamas vi-du ramžių kabalistus, Milašius, smegenis padaro "širdies sateli-tu": širdis, kur susiriša mazgas arterijų, išsėjiojančių kraują, yra būtybės saulė, tuo tarpu kai smegenys yra mėnulis, pasitenki-nas atspindėti šviesą ir ją paskirs-tyti intelektualiniu pažinimu. Prarastoji atmintis laikosi krau-juje, "išdidumo tamsybėse, kaip auksas po kalno svoriu" (Ars Magna). Tik kraujas protuoja, kraujas atsimena ir kalba, mal-dos pastangose, nuotol vieninte-liam prisiartinime prie Dievo.

Kita vertus, Milašius išaukšti-no didingą politinį mesianizmą, numatė parašyti "didelį derinan-tį veikalą", kuriame Bažnyčia bus svarbiausia kūrėja, paruo-

Miesto atspindžiuose...

Nuotr. Vytauto Maželio

šianti taikingo pasaulio svajonę, savotišką dvasinę monarchiją, i-dealų miestą, kuris, jis žinojo, nebus pastatytas jam gyvam e-sant, bet kurio pastatymą jis į-žvelgė ateities laike, kai moks-las, "pasiekęs medžiaginio pa-saulio ribas", ant tikėjimo aukuro paaukos protą.

Milašiaus politinės idėjos, kaip

ir Platono, kyla iš jo metafizikos. Tuo tarpu jis turėjo suartėti su politika labiau tiesioginiu būdu, per savo, kaip diplomato, veiklą. Dideli dvarininkai, iš kurių jis buvo kilęs, buvo sulenkę lietu-viai. Mes žinome, kad pagrindžio spaudai ir tautinis lietuvių judėji-mas pradėjo reikštis apie 1863 (Nukelta į 4 pusl.)

BERTOLT BRECHT

MINTYS APIE TREMTIES ILGUMĄ

Nekalk vinių į sieną.
Nuvesk švarką ant kėdės.
Kam kurdintis keturiom dienom?
Ryt sugrįši.

Palik medelį be vandens.
Kam dar sodinti medį?
Pirm nei jis pasieks pakopos aukštį,
tu laimingai iš čia išvyksi.

Pracidamas pro žmones, slėpk veidą po kepure!
Kam skaityti svetimą gramatiką?
Žinia apie sugrįžimą namo
tau bus parašyta žinoma kalba.

Panašiai kaip ištrupa kalkės medžio statinų,
(nemėgk to trukdyti!)
taip supus prievartos užvara,
pastatyta pasienyje
prieš Teisingumą.

Pažiūrėk į vinį, kurį įkalėi į sieną:
kada tu manai sugrįžti?
Nori žinoti, ko tu savo širdyje tikies?

Diena po dienos,
dirbi, išlaisvinimui:
sėdėdamas savo kambary rašai!
Nori žinoti, kaip tu vertini savo darbą?
Pažiūrėk į mažą kaštoną, besisitiesiantį kiemo kertėje,
kuriam tu vandens pilną asotį vilkai!

1940

Mano mažasis sūnus manęs klausia:
Ar man mokytis matematikos?
Kam?, norėčiau pasakyti. Kad du
duonos kepalai daugiau už vieną,
tu pamatysi ir be jos.

Mano mažasis sūnus manęs klausia:
Ar man mokytis prancūzų kalbos?
Kam?, norėčiau pasakyti.

Si viešpatija sugrįš.
Tu tik ranka patrink pilvą ir dejuok,
ir tuoj visi tave supras.

Mano mažasis sūnus manęs klausia:
Ar man mokytis istorijos?
Kam?, norėčiau pasakyti.
Išmok savo galvą įkisti į žemę,
tada, galimas daiktas, išliksi.

Taip, mokykis matematikos, atsakau.
mokykis prancūzų kalbos, mokykis istorijos!

CITATA

Poetas Kin sakė:
Kaip galiu rašyti nemarius veikalus, nebūdamas garsus
Kaip galiu atsakyti, jeigu nesu klausiamas?
Kam turin gaisinti laiką eilėmis, jeigu laikas jas pražudo?
Rašau savo siulymus patvaria kalba,
nes bijau, kad, kol jie įvyks, laikas praeis.
Kad atsiuktum, kas didu, reikia didelių pakitimų.
Maži pakitimai yra didžiųjų pakitimų priešai.
Turin priešų. Todėl privalau būti garsus.

Išvertė P. Gaučys

Bertolt Brecht (1898–1956) vokiečių poetas ir drama-turgas. Kartu su komp. Kurt Weill'u sukūrė "Trijų grašių opera" (1928), išgarsėjusią visame pasaulyje. Vėliau pasi-reiškė kaip dramaturgas ir režisierius. Įsigalėjus naciams, gyveno tremtyje. 1946 m. sugrįžo į Rytų Berlyną, kur iki mir-ties vadovavo Berliner Ensemble teatrui. P. G.

Užimti namai

JULIO CORTAZAR

Mes mėgom tuos namus, ne vien dėl jų erdvės ir amžiaus (šiais laikais, kai tiek senų namų paverčiami geriausiai apsimo-kančia jų medžiagos likvidacija), bet ir to-dėl, kad juose tebegyveno mūsų prosene-lių, mūsų senelių, mūsų tėvų ir visos mū-sų vaikystės prisiminimai.

Irena ir aš pripratome juose būti vie-nu du — tikra kvailystė, nes tuose na-muose lengvai būtų galėję gyventi aštuoni žmonės, vienį kitiems visai nekludydami. Juos tvarkėm iš ryto. Atsikeldavom apie septynias, ir apie vienuoliktą aš palikda-vau Irenai paskutinius kambarius, o pats eidavau į virtuvę. Pietaudavom dvyliką, vi-suomet punktualiai. Mums patikdavo pie-tauti galvojant, kad namai tokie talpūs ir tylūs, ir kad užtenka mudviejų jiems su-tvarkyti. Kartais net pagalvodavom, kad jie mums lėmė susituokti. Irena atmetė du pretendentes be ypatingos priežasties; man numirė Marija Ester, dar prieš mums su-sižieduojant. Saulaukėm keturiasdešimt me-tų balsiai neišreiškė minties, kad mūsų paprasta, tyli brolio ir sesers santuoka bu-vo lyg natūralus viso, prosenelių įdiegto, šeimos medžio tuose namuose galas. Vieną dieną ten numirsim; neaiškūs, neapčiuopia-mi pusbroliai užims namą ir tikriausiai jį nugriaus, kad uždirbtų, parduodant žemę ir namo plytas. O gal dar geriau būtų mums patiems jį nugriauti, kol ne per vėlu.

Irena buvo mergina, gimusi niekam ne-kludyti. Pabaigus savo rytinius namų ru-šos darbus, praleisdavo likusią dienos dalį savo miegamajam, sėdėdama ant sofos ir megdama. Nežinau, kam ji tiek mezgė. Man atrodo, kad moterys miega, kai pri-

eina išvados, jog šis darbas yra geriausias pretekstas nieko neveikti. Bet Irena buvo ne tokia. Ji visuomet mezgė reikalingus dalykus: megztinius žiemai, kojines man, pele-rinas ar liemenes sau. Kartais pradėdavo megzti liemenę, paskui per minutę ją iš-ardydavo, kai kažkas jai nepatikdavo. Bū-davo gražu žiūrėti jos darbo krepšyje į kau-pą garbiniuotos vilnos, nenorinčios praras-ti formą, turėtą kelių valandų bėgyje. Šeš-tadieniais aš eidavau į miestą nupirkti jai vilnų. Irena pasitikėjo mano skoniu, jai pa-tikdavo mano išrinktos spalvos, ir niekada man nereikėjo nupirktų vilnų sugrąžinti. Aš gi pasinaudodavau tuo išėjimu užsuk-ti į knygynus ir pasiteirauti — veltui —, ar nėra gauta ko nors įdomaus iš pran-cūzų literatūros. Nuo 1939 metų nieko į-domaus Argentinos nebesiekdavo.

Bet aš noriu kalbėti apie namus, apie namus ir Ireną, nes aš pats bereikšmis. Klausiu kartais savęs, ką būtų darius I-rena be mezgimo. Galima skaityti kelis kar-tus tą pačią knygą, bet kai kartą tapo už-baigtas megztinis, jį pakartoti būtų skan-dalas. Vieną dieną atradau apatinį komo-dos stalčių, pakvėpusį kamparu, pilną baltų, žalių, violetinių skarečių. Jos buvo pilnos naftalino, sudėtos į krūvelės, lyg krautuvė-j. Neišdrįsau Irenos paklausti, kam ji jas sky-rė. Mums nereikėjo užsidirbti sau duonos: kas mėnesį ateidavo pinigai iš laukų, ir jų kiekis augo. Bet Irenai rūpėjo tik mezgi-mas, kuriame buvo išvysčiusi stebėtiną mit-rumą. Aš gi leisdavau valandas, žiūrėda-mas į rankas, kurios atrodė lyg sidabriniai ežiai, su nuolat kylančiais ir besileidžian-čiais virbalais ir keliais gurbučiais ant grin-

dy, kur nuolat šokinėjo kamuoliukai. Tai buvo tikrai gražu.

Kaip aš galėčiau neprisiminti namų pla-no. Valgomasis, gobelinais išmuštas salio-nas, biblioteka ir trys didžiuliai miega-mieji buvo jo pačiame gale, su išėjimu į Rodriguez Pena. Tik koridorius su sunkiom ažuolinėm durim skyrė šią dalį nuo prie-šakinio sparno, kuriame buvo vonia, virtu-vė, mudviejų miegamieji ir pagrindinis li-ving, su durimis į miegamuosius ir į kori-dorių. Įeinama į namus buvo per kokli-nėm plytelėm išklotą kiemą, o iš jo prie-šakinės durys vedė tiesiog į living. Taigi, įėjus į kiemą, atidarydavai duris, ir būda-vo atdaros, matėsi, kad namai labai di-deli. Jei ne, atrodė kaip butas, panašus į tuos, kurie statomi dabar: kur beveik nė-ra vietos apsisukti. Irena ir aš visuomet gyvenom priešakinėje namo dalyje; beveik niekad neperžengdavom ažuolinių durų slenkščio, išskyrus, kai reikėdavo ten val-yti. Neįtikėtina, kiek dulkų prisirenka ant baldų. Buenos Aires gal ir švarus miestas, bet tai jau tik gyventojų, o ne jo paties nuopelnas. Per daug žemės laksto ore, ir vos tik papučia vėjas, tuoj galima užčiuopti

dulkes ant marmurinių staliukų ar tarp kvadratinį macramė sienų papuošimų. Sunkia jas iškrapštyti su plunksnų šluote-le: jos skrenda ir pakimba ore, o paskui ir vėl nusileidžia ant baldų ir pianinų.

Visuomet šitai prisiminsiu labai aiškiai, nes įvyko paprastai ir be ypatingų aplin-kybių. Irena mezgė savo miegamajame. Bu-vo aštuonios vakaro, ir man užsinorėjo užiebtai mate (Argentinoje vartojama "ar-bata") virdulėlį. Nuėjau koridoriu iki pra-vertų ažuolinių durų, ir jau sukau alkū-ne link virtuvės, kai staiga kažką išgir-dau valgomajame ar bibliotekoje. Garsas buvo neaiškus ir duslus, lyg apsisvertų ant kilimo kėdė, lyg prislopintas šnabždėji-mas. Tuo pačiu metu, o gal kokią sekundę vėliau, išgirdau tą garsą koridoriaus, vedan-čio iš tų kambarių į didžiasias duris, ga-le. Šokau prie durų, kol dar nebuvo per vėlu, jas užtrenkiau, užsiguldama ant jų visu kūnu; dėkui Dievui, raktas buvo mū-sų pusėje; saugumo dėlei užsklendžiau ir didįjį sklaidę.

Nuėjau į virtuvę, pakaitinau virdulį, ir sugrįžęs su mate tacia, tariau Irenai:

— Turėjau uždaryti koridoriaus duris.

Užėmė užpakalinę namo dalį.

Jai iškrito mezginy; pažvelgė į mane rimtom, pavargusiom akim:

— Ar tikrai?

Patvirtinau.

— Jei taip, — tarė, surinkdama virba-lus, — reikės mums gyventi išįj pusėj.

Aš atidžiai ruošiau arbatą, bet ji tik

Julio Cortazar yra vienas iš daugiausiai žadan-čių šių dienų Argentinos rašytojų, nuo 1954 m. gyvenęs Paryžiuje. Savo apysakose ir romanuose se-ka Alain Robbe-Grillet skelbiamas "naujojo roma-no" normos: atsisakyti tradicinių pagrindinių perso-nažų, vienutinio veiksmo vystymo, daugiasia de-mesio skirti tikrovės ir jos detalių aprašymui. Jo atvaizduojamas pasaulis dažnai yra gerokai sujauk-tas; žmonės pristatomi fragmentais, bet labai aki-vaizdžiai. Daugelis iš jų nežino savo paskirties šia-

me gyvenime ir jos ieško, grumdamiesi su paslap-tingom jėgom. Ši apysaka palinta iš pirmo jo rin-kinio, Bestiario. Daugiausiai dėmesio susilaukė jo Romanas Rayuela (1963). Kaip ir pas kitus Argen-tinos rašytojus (Eduardo Mallea, Ernesto Sabato, Jorge Luis Borges), pas Cortazar sujungiami filoso-finiai apmąstymai su realistiniu, dažnai pašaipiu žmo-giškos buities vaizdavimu. Itin idomi yra jo eks-perimentai su kalba, bandymai ir ją visai atnau-jinti.

po ilgo laiko vėl pradėjo megzti. Prisi-menu, kad mezgė pilką liemenę. Man ši liemenė patiko.

Pirmom dienom mum buvo sunku ap-siprasti, nės abu buvome palikę ten už-imtoje dalyje daug dalykų, prie kurių bu-vom prisirišę. Taip. Visos mano knygos prancūzų kalba buvo bibliotekoje. Irenai trūko keletos bylų su popieriais, kelių porų šlepečių, tokių šiltų žiemą. Man gaila bu-vo kaduginės pypkės, ir esu tikras, kad I-re-na galvojo apie seną Hesperidina butelį. Dažnai (nors tai pasitaikė tik pirmom die-nom) uždarydavom kokį komodos stalčių, liūdnai susižvalgę:

— Ne čia.

Tai buvo dar vienas iš tų anoj namo dalyj prarastų dalykų.

Bet turėjom ir naudos. Namo valymas taip supaprastėjo, kad net ir labai vėlai, pusę dešimtos, atsikeliant, jau prieš vienuo-liką būdavom apsidirbę. Irena priprato eit su manim į virtuvę ir man padėt paruoš-ti pietus. Gerai tai apgalvojom ir nutarėm taip: kol aš rengiau pietus, Irena gamino ką nors šalto vakarienei. Nudžiugom, nes visuomet tikras vargas, kai reikia išleiti iš miegamųjų jau temstant ir pradėti virti. Dabar mums užtekdavo stalo Irenos miega-majame ir pusdubenių su šaltais užkan-džiais.

Irena buvo patenkinta, nes turėjo dau-giau laiko mezgimui. Aš jaučiausi truputį pasimetęs be knygu, bet, nenorėdamas pri-silegti sesers, ėmiau tvarkyti tėtės pašto žen-kų kolekciją, kad praeitų laikas. Abu ra-dom pasitenkinimo savo užsiėmimu. Beveik visuomet būdavom Irenos miegamajam, ku-ris buvo patogesnis. Kartais ji man saky-davo:

— Pažiūrėk į šį raštą, kur sugalvojau. Ar matai jame dobilo lapus?

Po kiek laiko aš jai rodydavau mažytį popieriaus keturkampį, kad pažiūrėtų, ko

(Nukelta į 4 psl.)

AIŠKIAREGYS

(Atkelta iš 3 psl.)

m. Milašui, atrodo, visa tai nebuvo žinoma ligi 1918 m. Tačiau 1918 m. vasario mėnesį Lietuva paskelbė savo nepriklausomybę. Iš dviejų tautybų: lenkų ar lietuvių Milašius pasirinko lietuvių. Nuo 1919 m. sausio mėn. jis pradeda dirbti kaip Lietuvių delegacijos Tautos konferencijoje diplomatinis redaktorius. 1917 m. komunistinė valdžia, užėmusi plačius istorinės Lietuvos plotus, nusavino ir Milašiaus dvarus. 1920 m. Milašius paskiriamas Lietuvos atstovu Prancūzijoje ir juo palieka ligi 1925 m. liepos mėnesio. Kaip tik tais metais jis įsteigė žurnalą "La Revue Baltique" ir ėmėsi propaguoti Baltijos valstybių sąjungą. Jis galvojo, kad kaip tik Lietuvai dera imtis iniciatyvos sudaryti tą sąjungą, kuri, anot jo, būtų nepaprastai naudinga politiniu ir ūkiniu atžvilgiu. Baltijos valstybių sąjungą, jis rašė, sudarytų Europos saugumo laidą tarp pažeidžiamos Lenkijos, subolševikintos Rusijos ir kerštujančios Vokietijos. Nuo pat pradžios Lenkijos laikysena buvo nedraugiška lietuvių sumanymui. Varšuvos seimas nepripažino Lietuvos nepriklausomybės, o nuo 1919 m. Lenkija, reikalaujama Vilniaus, tradicinės Lietuvos sostinės, užėmė miestą. Tautų Sąjunga protestavo. Veltui: Vilnius pasiliko lenkų rankose. Žurnale "Le Monde Slave" Milašius tuo metu parašė straipsnį: "Vilnius ir Europos kultūra", kuriame jo pastabas įgauna įspėjantį pobūdį: "Vilniaus tragedijos didieji žiūrovai — Rusija ir Vokietija — kurią dieną iš to mokslo padaryti išvadas" — tvirtino Milašius.

Milašiaus egzoteriniai mąstymai turėjo paremti jo diplomatinę idėją: jis išpranašavo, kad pasaulis bus sukrėstas naujo pasaulinio karo, kuris prasivės 1933 m. Rytų Europoje dėl kilusio su Lenkija ginčo. Diplomatų ir aiškiaregių keletu metų apsiriko, bet neužmirškime, kad tais metais iškilo Hitleris.

"Ars Magna" ir "Paslaptys" tikrumoje yra visuma, kurioje Milašius, kaip visi mąstytojai, nori laikytis pradinės tradicijos. Milašius čia išdėsto mokslą, kartu fizinį, metafizinį, dorovinį ir politinį. Centrinė svajonė yra jo vizija būsimos visuomenės, kuria jis tiki, kur rasės ir tautos no-

riai bendraus "galtuiniam mūsų planetos apjungimui".

Ta svajonė, tuo metu, kai pasaulis grimzdo į karą, Milašui nesuteikė paguodos, nes niekas nenorėjo jos priimti. Taika ir pažinimas, kuriuos, jis tikėjo, galės atnešti žmonėms, buvo paniekinti tu, kurie buvo įsigilinę i bėgimą bedugnėn. Milašius paliko izoliuotas ir nežinomas savo vienuolė Fontainebleau su sunkia, meilės kupina širdim, tuo metu, kai pasaulį apėmė baidi beprotėybė, kurią poetas buvo pramatęs, bet kurios jis žinojo negalįs sulaukyti.

Taip dalykams klostantis, jis pradėjo gilintis i nebylų tikėjimo nuotyki. Ar iš tikrųjų Milašius tuo metu pradėjo artėti prie katalikybės? Ar galima jį laikyti poetu kataliku? Neatrodė, kad klausimas būtų tuščias, jeigu galvoji, jog poetas galėjo džiaugtis apytikria taika audringu ieškojimu pabaigoje. Bažnyčios prieiglojtyje. Ir vis dėlto jis daug greičiau rado kelią i Dievą, ir jis buvo krikščionis daug anksčiau negu jo atšauri prigimtis galėjo nusilenkti dogmai.

Kad savo jaunystėje Milašius buvo ateistas, dėl to nėra jokių abejonių. Bet jau 1911 m. Milašius buvo sugniaužtas tos "karčios kito pasaulio meilės", kurią jis aptaria kaip Dievo troškimu. Jau pats Miguel Manaros atsivertimas aiškiai skelbė Milašiaus sugrįžimą i tikėjimą, o trejais metais vėliau įvykusį įkvėptą atskleidimą.

Atgailaujančio ir atleisto Don Žuano stebuklas sudaro savotišką poeto ateities išpranašavimą, nes jis irgi tamsybių keliu ateis i šviesą. Milašius nuo pat vaikystės buvo ištroškęs Dievo, tačiau jis tapo tik kataliku tik truputį daugiau kaip dešimt metų prieš mirtį, 1927 m. Nuo tų metų jis reguliariai eina išpažinties ir priima komunią. "Ateinu i bažnyčią netgi ir sirdgamas, nes ar ji nėra geriausias vaistas?"

"Milašiaus atsivertimas (tiksliau jo sugrįžimas i katalikų tikėjimą) supuola su jo atšalimu poezijai", rašo (žymus prancūzų rašytojas ir Milašiaus draugas) Francis de Miomandre: "Poetas, atsidūręs prie atskleidimo slenksčio, iškilus skrupulams, buvo linkęs sustoti ir nebeiti toliau, kad pasitrauktų i dogminės religijos intelektualinį saugumą".

Išidėmė pasitraukimo ir

Dail. Al. Košubienė

Nuotrauka V. Maželio

saugumo idėjas, kurios kartais nepiktindavo mylėjusius Milašiūje mąstytojo drąsą ir mistiko narsą. Kad Milašius nebekūrė poezijos nuo savo atsivertimo metu, yra natūralus dalykas. Jo įkvėpimas nuo tada maistinosi keliais šaltiniais; tad poezijos šaltinis natūraliai turėjo išsekti. Tačiau jis neatsakė savo metafizinių ir įkvėpto filosofo darbų. Eikime dar toliau. Milašius karštai troško turėti paprasto žmogelio tikėjimą, tačiau jis negalėjo nutildyti aiškiai regio pranašavimų. Bet jis buvo prieš savo norą įkvėptas, ir yra aišku, kad jis troško kaip nors padaryti galą tai savo aiškiaregystei.

Ar Teresė iš Avilės karštai nemaldavo malonės nebeturėti daugiau regėjimų? Atrodė, kad poetas beveik niekad nepasiekė tos ramybės. Vienerius metus prieš mirtį jam nepavyko nutildyti savo nesuvaldomo aš: "Aš esu įžengęs i savo šešiasdešimt pirmuosius metus ir aš tenoriu tik vieno dalyko: paskališko suauto-

matėjimo, visiško atsidavimo nepiktintam gailestingumui to, kuris yra visko pradžia ir galas".

Milašius nebuvo pirmas, kuris išskėlė naujojo pasaulio idėją, naują Jeruzalę, ir yra aišku, kad jo metafiziniai darbai yra persisunkę Kabalos paslaptimis ir alchemijos mokslo reminiscencijom. Jis pats pareiškia: "Kaip karštas katalikas, aš garbinu Šv. Raštą. Tačiau tai man netrukdo mylėti Platoną, Virgilijų, Boehmę, Goethe ir Nietzsche, pagonis, protestantus ir ateistus"... Išeidamas iš Rytų ir Vakarų tradicijų, Milašius mėgavosi, aprašinėdamas aidą didelės dieviškos tiesos, kuri vienadien taip baisiai dundės jo ausyse, ir taip pat be paliovos tvirtina, kad Katalikų Bažnyčia yra vienintelė, turinti tikrą tiesą.

Kad Milašius buvo pastumėjęs labai toli savo tyrimus, kad jis buvo okultistas, to negalima nuieigti. Šiais tamsiais takais jis priėjo kelią, laisvą nuo dogmos. Jam tai palengvino jo įgimtas polinkis i paslaptis. "Ars Magna" ir "Paslaptys" užsiminimai apie Kabałą yra gausūs. Žydų tradicija kabalistinė doktrina priskiria žmonėms, dar nepažinusiem nuodėmės ir tebeturintiems tiesioginį sąlytį su aukščiausios išminties šaltiniu. Taip reikia suprasti ir atskleidimą, kuris buvo padarytas Adomui. Tą idėją randa me ir pas Milašiū. Skaicijų sistemos ir raidžių kombinuotės iš Šventraščio eilučių, kabalistams leidžia atskleisti paslaptis, glūdindas šventose knygose. Nereikia nė priminti, kad ši kriptografinė sistema Milašiaus buvo panaudota jo "Šv. Jono Apokalipsės atskleidime".

Milašius priklausė "Budėtojų" būreliui, kuris skelbė dvasios primatą metafiziniu požiūriu, o socialiniu — broliškos hierarchijos būtinumą. Tą patį tvirtinimą Milašius pakartoja "Paslapyse", patikslindamas: "Dvasinis sujungimas, būtina socialinio sujungimo sąlyga, tegali būti įvykdytas tik Katalikų Bažnyčia vadovaujant. Tai yra aukščiausia dvasinė ir politinė tiesa. Naujoji visuomenė remsis tikėjimo, mokslo ir grožio sąjunga, t. y. asmenine ir kolektyvine laisve, laimėta visišku atsižadėjimu, įstatymo perkeitimu i meilę".

Milašius puoselėja idėją, kad, prieš įsteigiant būsimą teokratinę monarchiją, turi dar įvykti žydų atsivertimas. Izraelis, nepaisant jo klaidų ir kalčių, visvien tebesaugo "šventąjį pirmi-

nio Atskleidimo lobį" ir kad jo likimas sutampa su visos žmonijos likimu. Egipto ir Babilono trėmimai, nepaisant, kad vien tik žydų tauta nešė traukiančią naštą, buvo baismė, uždėta puolusiai žmonijai, ir juo labiau skaudi žydų tautai, kad ji buvo kritusi iš aukščiausios vietos. Žydai turėjo pirmą vietą senojo pasaulio dvasinio suvienijimo darbe. Dėl nesuvokiamų priežasčių, jie atsisakė savo misijos kaip tik tuo metu, kai Dovydo sūnus jiems patikėjo baigminį pašventinimą. Tačiau ištikimybė, kurią jie išsaugojo — nuo Herodo laikų visatos Dievo vienovei, netrukus jiems suteiks dvigubą atpildą: religinę, socialinę ir politinę vienybę bei aukštą dorovinę padėtį būsimoje Katalikų imperijoje".

Štai kas nauja šviesa nušviečia susidomėjimą, kokį Milašius puoselėjo paskutiniaisiais savo gyvenimo metais, studijuodamas pradžią žydų tautos, kuri jam pasiliko išrinktąja tauta.

Visi keliai veda i Dievą, ir mum palaiminga, kad Milašius pasuko poezijos keliu. Jo paskutinės poemos (Kalėdų naktis, Grožio karaliaus psalmė, Subrendimo psalmė, Gražinimo psalmė, Aušros žvaigždės psalmė) vis labiau persisunkia tamsiu švėtyje sunkiai įgytos tiesos, vis sunkiau ir sunkiau nepasvestam prieinamos. Sen ir ten, labai savyje uždaroje ir tirštoje kalboje dar trykšta švytintis poietinis paveikslas, atskleidžias vidinę ramybę, dažnai baimės pertraukiamą akivaizdoje atskleisto pasaulio neįsivaizduojamų dalykų. Bet kaip dabar išsakyti, kas neišsakoma? Milašius, nepailstamas piliigrimas, ne veltui išieškojo savo viltį ir savo jėgas, beidamas karčių vidiniu keliu: "Taip kai kurie žmonės priima nuo jaunystės iki senatvės reikalingą maistą jų neužgesnėjančiai aistrai: iš pradžios poeziją, vėliau metafiziką ir pagaliau mokslą, aistringą ir Dievybę mylintį mokslą".

Nuo 1927 m. Milašius daugiau nieko neberašė. Jis iš lėto priėjo tašką, kur kiekvienas žmogaus išsikymo būdas pasirodo esąs nebegalimas panaudoti, kur mistika tampa visam laikui praradusi galimybę bei ką atskleisti iš savo patirties. Besimaitindamas vienviatę, jai nuo jaunystės pavestą, Milašius i vienatvę grįžta dėl pačių daiktų jėgos, ir nuo tada joje atpažįsta save kaip vieninteliame ir paskutiniame meilės prieglobstyje.

"Vienatvės augimas yra skausmingas, kaip kad vaikų augimas,

PARDUODAMI
IS MODELINŲ NAMŲ BALDAI
30% iki 50% nuolaida. Galima pirkti dalimis ir išmokėtina.
SOUTHWEST FURNITURE CO.
6200 S. Western Tel. GR 6-4421

Vertinama, bet ir kritikuojama

Lietuvos Nepriklausomybės fondo pirmininkė E. Čekienė ELTAI pranešė, kad to fondo pastangomis ir lėšomis MANYLAND BOOKS (St. Zbarsko) leidyklos išleisti knygą LITHUANIA 700 YEARS jau pradėjusi susilaukti teigiamų JAV spaudoje įvertinimų ir pradėję plaukti tos knygos užsakymai iš JAV bibliotekų. Tų užsakymų iki rugpj. 16 dienos buvo per 500 egz. Pirmoji knygos laida (1500) esanti baigiama platinti, tad su leidykla esą susitarta dėl antros, pataisytos 1000 egz. laidos.

Iš trijų spaudos atsiliepimų, reikšmingiausia — bibliotekos oficiozo LIBRARY JOURNAL August, 1969, tokio turinio recenzija: "Ši knyga yra sveikintinas įnašas į lietuvių literatūrą anglų kalba apie Lietuvą; ji didžiulė dunksojo Europoj 14 ir 15 šimtmečiuose, nutysiusi nuo Baltijos iki Juodosios jūros ir įsirežiusi skersai Švedijai (?E), Lenkijai ir Rusijai. Penki istorikai ir politiniai veikėjai pasakoja šios mažos Baltijos šalies istoriją ir jos likimo svyravimus nuo pradžios iki dabarties. Geriausi straipsniai apima jos istoriją iki II Pasaulinio karo pradžios, mažiau patikimi yra straipsniai apie Lietuvos rezistenciją prieš Sovietus nuo 1940 metų iki dabar. Apskritai, straipsniai nelygūs ir nėra gerai suderinti, per daug yra kartojimo. Žemėlapis tik vienas ir nepatenkinamas. Bibliografija angli, vokiečių ir lietuvių kalbomis tinkama, o rodyklė menka. Tačiau knyga bus pusėtinai vertingas bibliotekų papildymas".

Recenzija pasirašyta: Isaac Stone, Social Sciences Department, New York Institute of Technology. Kitose dviejose apžvalgose (PRESS - TELEGRAM - INDEPENDENT, Long Beach, Calif., liepos 30-31 ir SUNDAY ADVOCATE, Baton Rouge, La., birželio 29) nuomonės apie knygą nėra pareikšta, tik bandyta keliais sakiniais atpasakoti jos turinys. Abu atpasakojimai uoliai persunkti palankumu Lietuvos problemai. Viena iš tų apžvalgų, tačiau, baigiama skeptiška pastaba: "Abejotina, ar ši knyga, togu ir gerai parašyta, paskatins daugelį sukilti prieš Rusiją, bet niekas negali ju (atsait, autorių bei leidėjų E.) smerkti už bandymą" (ELTA)

● Rugsėjo 8 d. Palangoje buvo paminėta 70 metų sukaktis nuo pirmojo lietuviško vaidinimo, tai yra, nuo Vilkutaičio — Keturakio "Amerikos pirtyje" pirmojo pastatymo vienoje Palangos daržinėje. To spektaklio vietoje dabar iškilmingai atidengtas paminklinis ažuolinis stulpas. Buvo paskaitu, atsiminimų, koncertas ir tos pačios "Amerikos pirtyje" vadinamas. Vaidino vietinis dramos mėgėjų būrelis. (E)

● Prof. Blažiejus Abrailis rugsėjo 15 d. susilaukė 70 metų amžiaus. Jis tebėra histologijos ir embriologijos katedros vedėjas Kauno medicinos institute. (ELTA)

● Rūta Stašiniūnaitė Karno dramos teatro scenoje yra sukūrusi keletą svarbių ir reikšmingų vaidmenų. Dabar ji perejo dirbti i filmą ir debiutuoja kine, kurdama Irenos vaidmenį meniniam filme "Mano Irena", kuris šią vasarą sukamas Kuršių nerijoje. Filmą režisuoja Šiaulių dramos teatro vyr. režisierius Martas Karklietis; kiti aktoriai: D. Baukaitė, R. Varnaitė, Juozas Jaruševičius.

Vertė P. Gaučys

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET Tel. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS,
RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Kas tik turi gerą skonį,

Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

FURNITURE CENTER, INC.

Marquette Pk., 6211 So. Western PR 8-5875
J. LIEPONIS

Pilnamdieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val vak. Sekmadieniais uždaryta.

Užimti namai

buvo vertas Eupen ar Malmedy pašto ženklas. Mums buvo gerai. Po truputį pripratome nebegalvoti. Galima gyventi ir negalvojančiam.

Kai Irena sapnuodama kalbėdavo, aš tuoj pabudavau. Niekad negalėjau prisprasti prie to statulos ar papūgos balso, išeinančio iš sapnų, o ne iš gerklės. Irena sakydavo, kad mano sapnai pasireiškėdavo smarkiais krūpčiojimais, kurie kartais net atklodė numesdavo. Mudviejų miegamuosius skyrė salonas, bet naktį viskas girdėjosi. Girdėjome vienas kito kvėpavimą, kostelėjimą, nujausdavom mostą, keliantį ranką i naktinės lempuotės mygtuką, jausdavom vienas kito nemigą.

Be to, visur namuose viešpatavo tylą. Dienos metu girdėjosi kasdieninių darbų garsai: virbalų barškėjimas, pašto ženkliu albumo lapų šnarėjimas. Man rodos, aš sakiau, kad ažuolinės durys buvo sunkios, sandarios. Virtuvė ir vonioj, prisiliečiančiose prie užimtos namų dalies, kalbėdavom garsiau arba Irena dainuodavo lopšines. Virtuvė gi visuomet pripildyta indų ir stiklų skambėjimo, taigi, kiti garsai i ją neįsiveržia. Labai retai ten įsileisdavom tylą, bet kai grįždavom i miegamuosius ir saloną, namas vėl nutildavo savo prieblandoje; net vaikščiodavom patyčiau, kad vienas kitam netrukdytumėm. Aš galvoju, kad dėl to naktį, vos tik Irena pradėdavo kalbėti per miegą, aš tuoj pabudavau.

Beveik galėčiau pakartoti tą patį, išskyrus rezultatus. Naktim jaučiu troškulį, ir

prieš gulant, pasakiau Irenai, kad einu i virtuvę atsinešti stiklą vandens. Jau nuo miegamojo durų (ji mezgė) išgirdau garsus virtuvėje; gal tai buvo virtuvėje, o gal vonioje: koridoriaus alkūnė slopino garsus. Irenos dėmesį patraukė mano staigus sustojimas, ir ji priėjo prie manęs, nesakydama nė žodžio. Stovėjome ir klausėm; aiškiai girdėjome, kad garsai atėjo iš šilpus ažuolinių durų, iš virtuvės ar iš vonios, o gal net iš paties koridoriuko, kurio alkūnė lenkėsi prie pat mūsų.

Net nepasiziūrėjom vienas i kitą. Suspaudžiau Irenos ranką ir ją priverčiau bėgti su manim iki priešakinio durų, neatsigręžiant atgal. Mūsų užnugarįje garsai stiprėjo, nors vis dar buvo duslūs. Staiga užtrenkiau priešakinę duris, ir mes stovėjome kieme. Dabar nieko nebesigirdėjo.

— Užėmė ir šitą dalį, — tarė Irena. Mezginys kabėjo jos rankose. Šilulai driekėsi iki durų ir dingo po jom. Kai pamatė, kad kamuoliukai buvo likę anoj pusėj, paleido mezinį iš rankų, nei nepažiūrėdama.

— Ar suspėjai ką nors paimti? — veltui jos paklausiau.

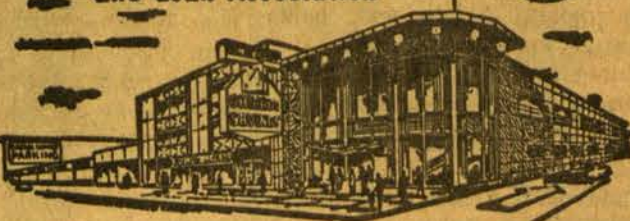
— Ne, nieko.

Turėjome tik tai, ką buvom apsilvėję. Prisisiminiau, kad mano miegamojo spintoje buvo penkiolika tūkstančių pezu. Bet jau buvo per vėlu.

Kadangi turėjau dar savo laikrodį, pamatė, kad buvo vienuolika nakties. Apkabinau Ireną per liemenį (man atrodė, kad ji verkė), ir išėjome i gatvę. Prieš atsitolinant, man pasidarė gaila, užrakinau vartus ir įmečiau raktą i kanalizacijos vamzdį. O tai dar koks durnelis užsimanę velti i jėiti i namus: tokią valandą, ir kai jie užimti.

Vertė B. Cipliauskaitė

Chicago Savings and Loan Association

5¹/₄%

Certifikatų sąskaitos
Certifikatai išduodami tūkstantinėmis. Mažiausia turi būti \$5000. Pelnas mokamas kas trys mėnesiai.

4³/₄%

Ant visų knygelių sąskaitų

NUOSIMČIAI PRISKAITOMI KAS DIENĄ. ĮSMOKAMI KAS TRYS MĖNESIAI

ŠTAI NARIAMS TEIKIAMAS Mūsų PILNAS PATARNAVIMAS:

- * Vacation Club
- * College Bonus Savings
- * Home Mortgage Loans
- * Home Improvement Loans
- * Christmas Club
- * Insured Family Savings
- * Notary Public Service
- * Free community rooms for your organization meetings
- * Cash checks and pay all family bills with our special money order checks.
- * Sell & redeem U.S. Bonds
- * Two large free park'g lots
- * Save-by-Mail Kits
- * Travelers Checks
- * Safe Deposit Boxes

Chicago Savings and Loan Assn.

John Pakel, Sr., President and Chairman of the Board

6245 SO. WESTERN AVE.

TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon. 12 P.M. to 8 P.M., Tues. 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 3, Sat. 9 to 12:30

Stiklo švarumo Zuerichas

Švelnus puritonizmo miestas, pasižymis modernia architektūra, neturįs lūšnų, nei elgetų. 500 metų nuo jo gimimo

STASE SEMENIENE

Ne vienam mirtingajam jau vien žodis "Šveicarija" sukelia neaiškių ilgesį kalnų vėjo, saulės spindulių slėnyje, akinančio sniego ir neribotos laisvės. Kuris tada asociacijos keliu neįsivaizduoja idiliškos ramybės, saugumo gražios gamtos prieglobstyje ir jaunatviško romantiškumo?

Apleidžiant industrinį Milaną, pats dangus padėjo raudoti, paliekant Italiją — meno ir kultūros lopšį.

Trumputė oro kelionė — vos apie 40 min. nuo Milano ligi Zuericho — atrodė lyg pirmą kartą jojančiam arkliai be balno — pilna atsitraukimų ir pasišokinėjimų, ritantis audros debesimis perkūno karalystėje. Pagal orą ir piktos maistingos mintys kilo vietinės lėktuvų bendrovės link, prisiklausius dar Romoje pagrįstų ar pramanytų turistų skundų jų adresu. O patarnautojos griežtas "pagėdavimas" nebuvo ilgo, diržo lyg ir baigė užveržti dar didesnę simpatiją britų ir amerikiečių (ypač TWA) oro linijoms.

Po audros visados ateinanti giedra dar labiau įvertinama. Gi šveicarų patarnautojų pasitiktas su išskleistais didžiuliais raudonais lietsargiais ir mielu pagel-

Ulricho Zwingli gimtinė

Bendras veidas Zuericho, įsipačiusio tarp mėlynų vandenių ir žalumynais apaugusių kalvų, yra ultra-moderniškas. Zuerichas yra 16 šimt. reformatoriaus Ulricho Zwingli tėviškė ir jo gyventojai kažkaip seka jo pėdomis. Jų gyvenimo būdas yra švelnaus puritonizmo kultas, tačiau gerokai pamašytas su senoviskomis krikščioniškomis dorybėmis: skrupulingai sąžiningi, smulkmeniškai švarūs, dosnūs ir tikrai natūraliai nuosirdūs bei malonūs.

Zueriche turistai gali rasti visko savo maloniam vasarajimui: gaivinantį ežerą, žaliuojančias kalvas, jūros ir Alpių kalnų pušų miško panoramas. Pagal pagėdavimą, gali apsisistoti prie vėsios Limmat upės. Ir visa kita, ko tik turistai trokštų — Zuerichas turi, išskyrus hedonistišką atmosferą — gyvenimą vien tik savo malonumams. Gal tas ir yra svarbiausia, kodėl Zuerichas yra tokia nepretenzinga gero poilsio vieta!

24-ų mylių ežeras, kurio pakrantėje guli miestas, pridūda erdvumą. Limmat upės krante, netoli Quai tilto, stovi 13 šimt. katedra, sakoma, pastatyta Karolio Didžiojo.

Architektūrinis šedevras

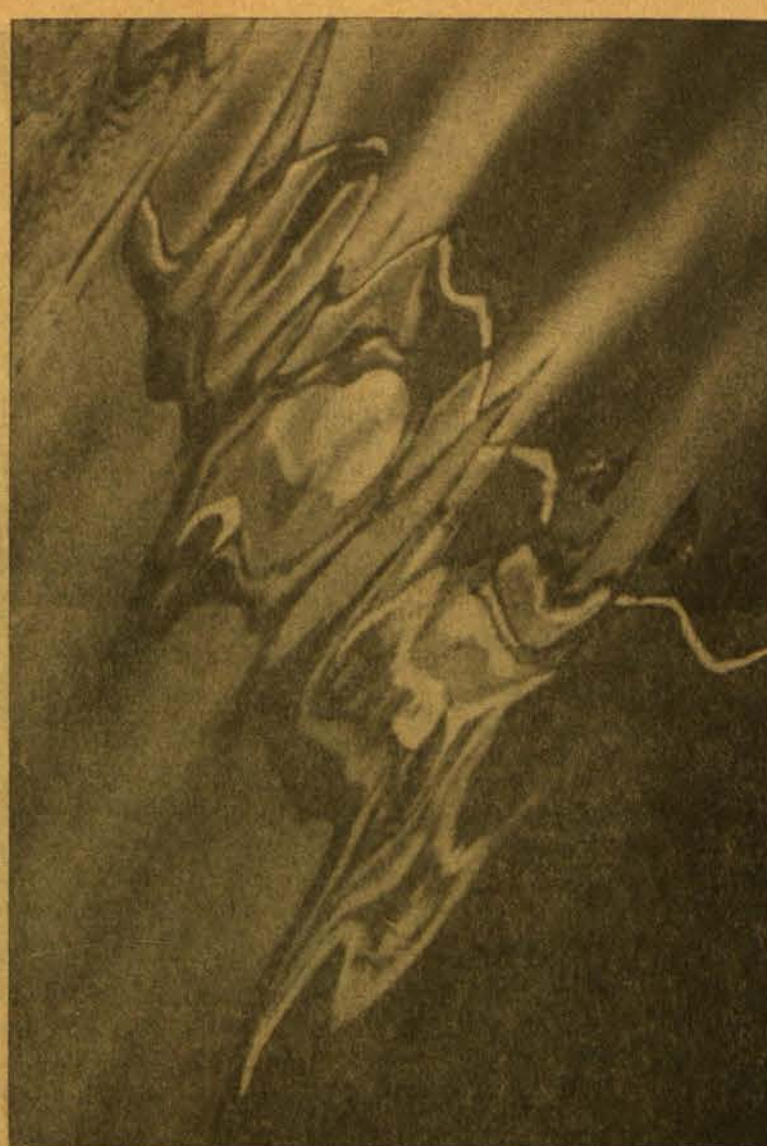
Neapleistinas pamatyti Le Corbusier centras, pastatytas vidaus įrengimų architekto Heidi Weber. Jis įrengė šį garsų centrą pagal paties arch. Le Corbusier planus, išvestus prieš pat jo mirtį 1961 m. Tai yra kvapą užimančio grožio pastatas iš ankščiau pagamintų plieno dalių su originaliais langais — stiklas įdinti į gumą, kaip kad automobilijje. Iš tikrųjų, taip nuostabaus patyrimo negalima aplenkti. Ypač, jei nepasigailima užlipti ligi pat paskutinio aukšto ir atsistoti po masyviu, lyg plaukiančiu ar plūduriuojančiu, stogu, kurio žibantįjį plieno skardos lapai skrenda tolyn kampuose. Saulėtą dieną atrodo, kad architektas įstengė, kiek tik buvo įmanoma mirtingajam, kuo arčiau priartėti prie kosminio patyrimo.

Senovė perpinta su naujoviškumu

Zuerichas yra Šveicarijos didžiausias miestas ne tik gyvenamųjų skaičiumi, bet ir ekonomine įtaka. Čia, taipgi, tuo pačiu metu egzistuoja senovė su naujoviškumu: šilko ir medvilnės, radijų ir automobilių, spausdinimo ir maisto gamyba yra tiesiai senų bažnyčių ir modernių pastatų šešelyje. Šveicarai išrado užtrauktuką ("ziperį").

Naujos mokyklos čia auga ir ne tik auklėja nuolatos kylančių vaikų skaičių, bet ir gerai susilygina bei lenkia architektūriniai modernios mokyklos kitur.

Kiekvienas turistas daug patiria nemažai ploto pėsčias apeidamas. Tą turėtų ypač atsiminti Zueriche ir jo neišžadėti. Einant Limmat upės krantine link geležinkelio stoties, galima išlaikyti gražiomis gatvėmis, grįstomis akmenimis, per vingiuojančias alėjas senojo miesto dalimi, kur automobiliui nepajėgia pralįsti. Ir vienai "drašulei" moteriai, apsikarsčiusiai 18 kartų auk-

Vandens senis

Nuotrauka Vytauto Maželio

so apyrankėmis, nepavojinga čia vaikščioti net apie vidurnaktį. Kai pati tokį klausimą uždaviau, pažiūrėjo, lyg iš Marso nukritusį, o paskui užtikrino, kad čia niekuomet niekur nepavojinga. Chicago gyventojai tai tikra atgaiva.

Pasauly geriausia susisiekimo priemonė?

Tramvajai, kurie rieda aplink

miestą, yra, tur būt, puikiai suvaidinti net apie vidurnaktį. Čia salionuose, langai. Priešingai vienos transportacijos daugumai, juose, iš tikrųjų, yra vienas malonumas važiuoti. Čiurichiečiai, ar tai dėl savo tradicinio taupumo, ar patogumo, atrodo, visados važiuos jais greičiau, negu taksiju, nežiūrind, kiek uždirbtų. O tuo

10 NAUJŲ — 20 DEMONSTRUOTŲ 1968 CHRYSLER

Paskutinė proga!

SUTAUPYKITE IKI \$3,000.00

nuo fabriko kainos.

BALZEKAS MOTOR SALES, INC.

PLYMOUTH, VALIANT, CHRYSLER, IMPERIAL

4030 ARCHER AVENUE — TEL. VI 7-1515

Varlotą automobilį galite pirkti
pradedant \$50.00.

EARN **5 1/4** %
ON
\$1000
INTEREST COMPOUNDED DAILY

Standard Federal pays 5 1/4% interest per annum on savings certificates of \$1,000.00 or more. Issued for 6 months.

A 90 day gold eagle passbook account which pays 5% per annum (\$50.00 minimum) is also available. Regular passbook savings earn 4 1/4% per annum. Interest is compounded daily, paid quarterly.

Savings in by the 10th earn from the 1st.

**STANDARD
FEDERAL**

4192 Archer Avenue at Sacramento • Chicago, Illinois 60632 • V17-1140
HOURS: Mon., Thurs. 9 A.M.-5 P.M. • Tues., Fri. 9 A.M.-4 P.M. • Sat. 9 A.M.-12 Noon • Wed.-No Business Transacted

tarpu taksijų mokestis yra, palyginti, labai nedidelis; bent mums toks pasirodė, lyginant su kitais kraštais ar JAV-ėmis.

Parvešk tik vieną šveicarų banką!

Bahnhofstrasse — pasaulyje garsi apsipirkimo gatvė. Ją būti na aplankyti pėstiems. Ji tiesiasi nuo pat geležinkelio stoties ligi ežero krašto.

— Parvešk man tik vieną šveicarų banką! — prisiminė vienos amerikietės humoristiskas išlydėjimas.

Čia bankų daug ir modernių (tik gal ne tiek daug, kaip Madrido centre, kur, atrodo, kas antras namas yra bankas). Juose galima pigesne kaina nusipirkti aukso monetų. Ir amerikiečių auksiniai doleriai čia labai nebrangiai gaunami. Tik jų negalima į JAV įvežti, amerikiečių įstatymai kita gaidą gieda. Čia ir Churchillio išleista "half a crown" mo-

netą gausi, kurios Londone nėra pamatyt nepamatysi.

Zymi yra čia Weber žaislų krautuvė, su lėktuvų modeliais, kuriais mažas vaikas gali net pakilti. Springli kavinė su pyragaičiais, netoli Parade platz, žinomiausia visoje apylinkėje, delikatesais praeiviui seiles iššaukia. Tokių pyragaičių teko daug pamatyti Florencijoje, kur pirmą kartą po išvažiavimo iš Lietuvos teko paragauti aromatingų tikrų miško žemuogių, stikluose su leda, kitais maišytais vaisiais ar grietine paduodamų. Žiūrind į jaunas mergaites, sriubiojančias kavą, prisiminė savo mamytės mėgiamiausias praleidžiamas laisvalaikis. Kai ji buvo Gesau gimnazijos mokinė Liepojuje, nuolat užbėgdavo kavinėn pasmaguriuoti skanaus pyragaičio su kava. O dabar jaunimas kuo gardžiuojasi?

Zmonės, norintieji laikytis

(Nukelta į 7 pusl.)

We Offer To Savers SAVINGS CERTIFICATE

5 1/4 %

6 or 12
MONTH
\$10,000
or MORE

Savings certificates issued for six months or one year—in minimum amounts of \$10,000.00, and thereafter in multiples of \$1,000.00. Earnings are paid at maturity.

INSURED

4 3/4 %
per annum

Passbook Savings Accounts

Paid Quarterly

Computed and Paid as of:

Mar. 31 — June 30

Sept. 30 — Dec. 31

5 %

6 or 12
MONTH
\$5,000
or MORE

Savings certificates issued for six months or one year—in minimum amounts of \$5,000.00, and thereafter in multiples of \$500.00. Earnings are paid at maturity.

Mutual Federal Savings
AND LOAN ASSOCIATION
2212 W. CERMAR RD.
Chicago, Ill. 60608
Virginia 7-7747
PETER KAZANAUSKAS, PRESIDENT

Cosmos Parcels Express Corporation

Licensed by VNESHPOSYLTORG

Geral pažįstama firma, kuri, per daugelį metų skubiai ir tiksliai patarnauja savo skaitlingą klientūrą, siunčiant

DOVANAS-SIUNTINIUS Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTONIJĄ, UKRAINIJĄ ir t. t.

GAVEJAS NIEKO NEMOKA.
TOKSTANČIAI KLIENTŲ PATENKINTI.
VISI SIUNTINIAI APDRAUSTI.
GARANTUOTAS SKUBUS IR TIKSLUS PRISTATYMAS.

Visuose mūsų skyriuose rasite didelį kiekį įvairių aukštų kokybės prekių prieinamomis kainomis.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

affiliated with PODAROGIFTS, INC.

prima užsakymus DOVANŲ PAZYMEJIMAMS, kuriuos galite užsakyti savo giminėms, gyvenantiems Lietuvoje ir Sovietų Sąjungoje.

Informacijų ir nemokamų katalogų prašykite mūsų vyriausioje įstaigoje ir visuose mūsų skyriuose.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

45 West 45th St., New York, N. Y. 10036

Tel. — 212-245-7905

SKYRIAI:

NEW YORK, N. Y. 10003, 39 Second Avenue	Tel.: AL 4-5456
NEW YORK, N. Y. 10011, 135 W. 14th Street	CH 3-2583
BROOKLYN, N. Y. 11207, 2947 Fulton St.	647-6576
BROOKLYN, N. Y. 11211, 370 Union Avenue	EV 4-4952
BOSTON, Mass. 02118, 271 Shawmut Avenue	LI 2-1767
BOSTON, Mass. 02127, 331 West Broadway	268-0068
BUFFALO, N. Y. 14206, 332 Fillmore Avenue	TL 6-2674
CHICAGO, Ill. 60622, 2222 West Chicago Avenue	BR 8-6966
CHICAGO, Ill. 60608, 3333 S. Halsted Street	WA 5-2737
CLEVELAND, Ohio 44134, 5879 State Road	884-1738
IRVINGTON, N. J. 07111, 762 Springfield Avenue	ES 2-4685
GRAND RAPIDS, Mich. 49504, 636-38 Bridge St. N. W.	GL 8-2256
HAMTRAMCK, Mich. 48212, 11333 Jos. Campau Avenue	365-5255
HARTFORD, Conn. 06114, 200 Franklin Avenue	246-9738
LAKEWOOD, N. J. 08701, 288 Main Street	FO 3-8569
LOS ANGELES, Calif. 90022, 960 S. Atlantic Blvd.	AN 1-2994
NEW HAVEN, Conn. 06519, 509 Congress Avenue	LO 2-1446
NEWARK, N. J. 07106, 698 Sanford Avenue	373-8783
PASSAIC, N. J. 176 Market Street	GR 2-6387
PATERSON, N. J. 99 Main Street	274-6400
PHILADELPHIA, Pa. 19122, 1214 N. 5th Street	PO 3-4818
PITTSBURGH, Pa. 15203, 1307 E. Carson Street	HU 1-2750
SAN FRANCISCO, Calif. 94115, 2076 Sutter Street	FI 6-1571
WATERBURY, Conn. 905 Bank Street	PL 6-6766
WORCESTER, Mass. 01610, 169 Milbury Street	SW 8-2688
YOUNGSTOWN, Ohio 44503, 309 W. Federal Street	RI 3-0440
IRVINGTON, N. J. 07111, 1082 Springfield Avenue	374-6446

LYRIC OPEROS SEZONAS

VYTAUTAS RADZIUS

Vasara baigiasi, ir mes tuoj grįšime į sales, kur vėl vyks susirinkimai, literatūros vakarai, koncertai, operos, baletai, dramos spektakliai. Šio krašto gyvenamosios visuomenės tarpe, kurios dalimi esame ir mes, Chicago's ribose turėsime ilgoką Lyric operos sezoną ir visą sezoną Chicago's simfoninio orkestro koncertus, kurie šiemet kelia daug gyvumo bei įvairumo.

Atidarymas

Lyric operos 15-jo sezono atidarymas įvyks rugsėjo 26 d., pastatant rusiškąją operą "Chovanščina". Ši opera Chicagoje bus girdima pirmą kartą. Jos muziką sukūrė Modest Mussorgskij. Opera bus dainuojama rusų kalba. Joje partijas, be kitų solistų, atliks ir du dabar geriausi pasaulio bosai — Nikolaj Gjaurov ir Boris Stokolov. Operos libreto pagrindą sudaro vienas Puškino veikalas, kuris nudažytas religiniais ir politiniais motyvais iš caro Petro Didžiojo valdymo metų. Pats kompozitorius nebesusėjo oeros baigti; ji buvo baigta Rimskio — Korsakovo jau po Mussorgskio mirties. Tai yra puiki opera, ir scenoje ji laikosi dėl savo išskirtinės muzikos, choro scenų ir didelių bosų partijų, tinkamų Šalipino ar Pinzo balsų kvalitetui.

Lyric operos šio sezono atidarymo spektaklio brangiausias bilietas yra 40.00 dol., o kitų spektaklių bilietų kainos prasideda nuo 14.00 ir mažėja iki 3.50 dol. Šios operos režisierius ir kartu dainininkas yra Nicola Benois, garsus įvairių operų, baletų ir kitų veikalų statytojas Europoje.

Kiti statomi veikalai

Šių metų Lyric sezono sudaro rusų opera, 1 ispanų baletas, 2 vokiečių ir 5 italų operos. Nėra jokios prancūzų, amerikiečių ir, jei taip galima išsireikšti, moderniškos operos. Devynių veikalų spektakliai užsisę iki gruodžio 13 d., taigi, Chicago's visuomenė džiaugsis 11 savaitžių operiniu sezonu.

Verdi opera "Macbetas", kuriai libretas parašytas pagal Sekspyro tekstą, einant šio sezono premjerų tvarka, bus sekanti po atidarymo. Lady Macbeth role atliks Grace Bumbry, kuri savo dainavimo karjerą pradėjo Europoje ir, grįžusi į JAV, jau dainuoja pagrindines partijas. Bus labai įdomu stebėti, ar ji savo charakteriu pateisins šios svarbios rolės įgyvendinimą scenoje. Opera dainuojama italų kalba.

Madame Butterfly, Puccini romantiškoji opera, kuri visada ir visur yra publikos primama su pasitenkinimu, yra režisuojama kiniečio Aoyama, kuris ją režisavo Metropolitan Operoje. Dekoracijos — Ming Cho Lee. Tai pastatymas, kuris, manoma, bus arčiausia prie originalo. Butterfly partiją atliks Felicia Weathers, kuri savo charakteriu tai rolei turėtų būti visiškai gera. Opera — italų kalba.

Skrajojantis Olandas (The Flying Dutchman) — Wagnerio ankstesnė opera, Lyric operos statyta jau 1959 m. Joje tada dainavo ir Chicago's Lietuvių operos vyrų choras. Vyrų antriniam chorui buvo ir šiemet minimi lietuviai, tačiau galutinis sprendimas padarytas kitoks. Šios operos režisierius yra vokiečių Hermann, o dekoracijos ir kostiumai Wolf Siegfried Wagner, kompozitoriaus Wagnerio vaikaičio, kuris šioj srityj yra pagarsėjęs ne tik Hamburge, bet ir kitur. Opera vokiečių kalba, ir vokiečių solistų sąstatai itin puikūs.

I Puritani, Bellini opera, pastatytą pirmą kartą Chicagoje girdėta 1955 m. Pagrindines partijas joje atliks Margherita Rinaldi ir Alfredo Kraus. Joje gražūs cho-

rai ir daug puikių melodijų, bus dainuojama italų kalba.

Don Giovanni, spalvingoji ir nuotaikingoji Mozarto opera, režisuojama dainininko Tito Gobbi, bus didėle atrakcija visuomenei, nes Tito Gobbi pasirodė ypatingai gabus režisierius, Chicago's kritikų labai išgirtas. Toje operoje dainuos ir pats Tito Gobbi. Kitas solistų sąstatai taip pat labai geras: Watson, Ligabue, Raskin, Kraus, Evans, Van Ginkel ir Washington. Verta išgirsti. Opera italų kalba.

El Amor Brujo — Meilės burtininkas, yra ispanų baletas, kuriam muziką sukūrė Falla. Baletas šokėjai bus iš italų La Scalos operos, o mezosopranas — Linda Matousek. Dainuojama ispanų kalba.

Cavalleria Rusticana, Mascagni vienaveiksmė opera, bus kartu atliekama su kiti tik minėtu baletu. Šioje operoje yra gražūs choro ansambliai, žavinga muzika; publikos mėgiama opera. Pagrindinę partiją atliks Fiorenza Cossotto, šių dienų geriausias mezosopranas. Opera italų kalba.

Sevilijos kirpėjas, Rossini opera, savo juoką sukeliančiomis scenomis, yra visada žmonių mėgstama. Joje dainuos Marilyn Horne, Sesto Brusantini, Geraint Evans, Ivo Vinco ir kiti. Šią operą režisuoja taip pat Tito Gobbi. Turėtų būti puikus spektaklis. Opera italų kalba.

Iš šio repertuaro yra labai aišku, kad ir šiemet Lyric opera yra stipriai orientuota į italiką operas. O tai yra todėl, kaip Chicago's muzikiniai sluoksniai prileidžia, kad vadinamasis triumviratas — Carol Fox, Pino Donati, Bruno Bartoletti — renka operas pagal italų teatruose žinomus solistus. Ir kaip vienas Chicago's komentatorius yra išsireikšęs: Chicago's opera yra Romos operos padalinys. O pačioje operos įstaigoje kartais neaišku, kuri kalba vyrauja: italų ar anglų.

Lyric operos problemos

Vieni Chicago's kritikai Lyric operai daro priekaištą, kad ji nesistengia patenkinti vietinių muzikinių reikalavimų. Kiti gi teigia, kad jai trūksta didžiųjų dainos pasaulio žvaigždžių, kokias Chicago nuo seno yra įpratusi girdėti, ir šių laikų scenos reikalavimo pastatymų. Regis, abiejų tiesa: nėra nei didžiųjų dainos menininkų, nei paskutinio scenos žodžio pastatymų. Taip pat ir repertuaras perdėm standartinis, daugiau pritaikintas vidutiniam minios skoniui, pataikaujantis jai.

Lyric operai trūksta tarptautinio garso artistų, kaip ir kiekvienai didesnei pasaulinio masto siekiančiai operos institucijai. Ir ne vien solistų, bet ir režisierių, dirigentų, menedžerių, kurie yra atsakingi už operos pastatymą scenoje. Iš kitos pusės nemaža kritikos sukelia ir tai, kad Lyric per mažą kviečia amerikiečių dainininkų, kurių kai kurie yra užsienio garso. Manoma, kad jiems sudarius progą dainuoti, režisuoti ir diriguoti, jie būtų taip pat geri, kaip kad ir importuotieji iš Europos. Labai pravartu esą pasižvalgyti ir savame mieste ir atrasti "užkastus" talentus. Bet tie dalykai nėra taip lengvai išsprendžiami, kaip atrodo, iš tolo stebint. Lyric Operos sezonas yra per trumpas, kad galėtų čia praktikuotis jaunesni artistai pirmą kartą, kaip jie būtų patvirtinti patirto operos meno paslaptis, ko nestinga Vokietijoje. Taip pat nėra jokios progos jauniems režisieriams režisuoti operą ir jauniems pastatymų vadovams toje srityje įgyti praktikos. Praeityje, nors ir buvo mažesnis Lyric operos biudžetas, ji yra turėjusi pri-

mos klasės dainininkus. Gi dabar dažnai būna tik antros arba ir trečios eilės solistai, kurie visuomet nežinomi ir kurie kartais nepateisina reikiamo pasaulinio meninio standarto.

Šį sezoną Chicagoje 3 veikalai statomi pirmą kartą — Chovanščina, Macbetas ir Meilės burtininkas; visi kiti 6 jau girdėti, kartais ir po kelis kartus. Visuomenė aiškiai pageidauja ir naujų operų ir naujų pastatymų su laikesnės vaizduotės žmonėmis. Tiesa, šiemet Lyric įvedė naujų solistų ir naujų pastatymų vadovų, bet daugumoje jie jau visuomenei pažįstami. Operos menedžerei juos surinkti, kaip atrodo, nebuvo lengva, ir pasaulinių vardu čia vis mažai. Jos užimtos kitur, kur aukštesni honorarai ir meniškėsni pastatymai.

Didžioji kliūtis — finansai

Didžioji tų priekaištų priežastis glūdi finansuose, nežiūrint, kad 1968 m. sezono atidarymo dieną 82 proc. visų bilietų buvo išparduoti. Jų statistika rodo, kad iki šiol 1968 m. sezonas Lyric operai finansiniai buvo pats geriausias: aukomis surinko 725 tūkst. dol., bilietai davė 1,277,167 dol. per 11 serijų, 18 spektaklių buvo visiškai išparduoti, iš viso buvo 43 operos spektakliai, 3 studentams ir atidarymo spektaklis. Nuostolio, iskaitant ir Renatos Tebaldi ligos sudarytas išlaidas, turėjo tik 42,460 dol.

Todėl Lyric opera, taupydama savo finansinius išteklius, privalo laviruoti tarp įvairių dalykų ir ne visuomet gali patenkinti visuomenę. Tad ta visuomenė ne visada gali girdėti didžiuosius dainininkus ir ne visada gėrėtis aukšto meninio lygio pastatymais. Metropolitan opera turi artistams paruošti mokyklą, gi Lyric to dar negali sau leisti. Todėl Lyric menedžeris nori, pavyzdžiui, kad tas, kuris režisuoja operą, ją surežisuotų per nustatytą valandų skaičių. Toks režisierius turi gerai žinoti, ko jis nori (clear-cut idea), kad scenoje su artistais bei choru neuždelsų ir operą surežisuotų per minimum laiko. Paprastai dideli solistai yra jau savo partijas sėkmingai paruošę ir lieka tik aptarti bendrus vietinės scenos išdėstymus. Operos režisierius yra pri-
verstas dirbti greitai ir iš meninio personalo reikalauti neginčijamo paklusnumo scenoje. Jei kuris artistas yra gabus tuojau pat priimti visas duodamas instrukcijas, puiku, tačiau, jei jis dar reikalingas specialaus dėmesio, tai dažnai jis paliekamas savo valiai, nes režisierius neturi laiko su juo vienu ilgiau dirbti. Ir dažnai operos vadovybė negali samdyti tokio režisieriaus, kuris nesusugeba per duotą laiką pastatyti operos. Prisiminus praėjusių metų Stravinskio veikalų "Lakštingalą" ir "Kraliaus Oedipą" pastatymus, pripažįstama, jog nė vienas jų neatitiko kompozitoriaus norų. Ir tai dėl to, kad finansiniai ištekliai neleidžia turėti daugiau repetitijų.

Operos institucijos ir baletai šiame krašte nėra subsidijuojami valdžios, kaip kad yra Europoje, tad savaime kyla klausimas, kaip žiūri į tai visuomenė ir ypač vietinė bendruomenė. Ar ta vietinė bendruomenė turi palaikyti savo meno institucijas? Ar miesto valdžia privalo joms padėti? Iš kitos pusės — ką meno institucijos duoda tai bendruomenei? Tai klausimai, kurie ir Chicagoje pradami kelti vis stipriau ir dažniau. Jie keliama ir visame krašte. Tačiau, sekant šio krašto įvykius, vargu tenka laukti vietinės ar federalinės valdžios paramos menui. Ir tai yra todėl, kad didžioji visuomenės dalis to nereikalauja. Operų institucijos čia laikosi tik mažos visuomenės dalies aukomis. Dažnai tai būna turtingesniųjų žmonių aukos. O kol Chicago's miestas padės savajai Lyric operai, atrodo, dar ilgai reikės laukti, nes miesto vadovybė net mokytojams nesusugeba surasti patenkinamo atlyginimo, tai ką bekalbėti apie pagal-
bą operai.

Šiame sezono Lyric opera nori surinkti 897 tūkst. dol. aukomis. Vadovybė pramato kad šiais metais iš anksto išparduos bilietų už 1 milijoną dol. Visuomenė vis dėlto atsiliepė šiltai: jau dabar užsakytą iš viso iš anksto už 800 tūkst. dol. abonentių bilietų. Administracija dar pridėjo prie numatytų spektaklių 4 operos spektaklius pavieniams bilietams gauti, kadangi daugelis atsisakė serijinių bilietų, nes nenori eiti į tas operas, kurias jau matė kelis kartus. Reiškia, vis dėlto kritiškos pastabos paveikė Lyric vadovybę. O kad taip yra, liudija ir tai, kad ateityje numatomas žymiai įdomesnis sezonas. 1970 m. sezonas bus pradėtas su Strauss "Der Rosenkavalier" o-

Audrė ir Daiva Spyglis ežerėly, Dainavoje, ieško vandens lėlių.
Nuotr. K. Ambrozaičio

perą. Tam pačiam sezonui jau angažauta ir Birgit Nilsson ir "Turandot" operą ir Joan Sutherland ir "Semiramide" operą 1971 m. Gal ateis laikas, kad sulauksime ir Herbert von Karajan statomų ir diriguojamų Wagnerio ciklo operų. To ypač linkėtina Lyric operai. Tai tiek apie Lyric operą, kaip vieną iš Chicago's pagrindinių meno institucijų.

Šiame sezono Lyric opera nori surinkti 897 tūkst. dol. aukomis. Vadovybė pramato kad šiais metais iš anksto išparduos bilietų už 1 milijoną dol. Visuomenė vis dėlto atsiliepė šiltai: jau dabar užsakytą iš viso iš anksto už 800 tūkst. dol. abonentių bilietų. Administracija dar pridėjo prie numatytų spektaklių 4 operos spektaklius pavieniams bilietams gauti, kadangi daugelis atsisakė serijinių bilietų, nes nenori eiti į tas operas, kurias jau matė kelis kartus. Reiškia, vis dėlto kritiškos pastabos paveikė Lyric vadovybę. O kad taip yra, liudija ir tai, kad ateityje numatomas žymiai įdomesnis sezonas. 1970 m. sezonas bus pradėtas su Strauss "Der Rosenkavalier" o-

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines —
Nuomola — Checkwriters —
NAUJOS — Parduoda — Taiso
NAUDOTOS —
Virs 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

MOVING
Perkrausto baldus iš arti ir toli
A. BENIULIS
Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7083

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)

NATIONWIDE GUARANTEE
No-Limit on MILES...
No-Limit on MONTHS
FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everyday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement pro-rated on original tread depth wear and based on Firestone adjustment price for replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

Neribota garantija: iki susidevėjimo. Ratlankiai (wheels)
Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas (Wheel alignment and balancing). Stabdžiai (Brake service), motoro regul. (Tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.

Country Auto & Tire Service
2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois
Telef. — GROvehill 6 - 7777

Val.: kasdien 7 v. r. — 7 v. v., šešt. 7 v. r. — 3 v. p. p.
Sekm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.

Savininkas MIKAS CESAS

DRAUGAS, šeštadienis, 1969 m. rugpjūčio m. 30 d.

● Rugpjūčio 13 d mirė buvusi Lietuvos valst. dramos teatro aktorė Antanina Leimontaitė-Steponavičienė, būdama 63 metų amžiaus. Laikraščiuose žinia apie mirtį pasirodė tik rugp. 16, ir juose nėra žinių, nei kur pastaruoju metu velionė gyveno, nei kur mirė. TIESOJ paminėta, kad mirė "po ilgos ir sunkios ligos", o LIT. ir MENE Gr. Jakavičiūtė minėjo, kad "ir sunkiai sirgdama, nežinodama tikros savo sveikatos būklės, ji planavo būsimus koncertus, o jos didžiulis repertuaras vėl ir vėl pasipildydavo naujais kūriniais". Pastaruosius septynerius metus A. Leimontaitė teatre nebedirho, buvo pasitraukusi (ar išleista) į pensiją, bet pati viena rengdavo meninio skaitymo vakarus Lietuvoje ir Leningrade bei Maskvoje, kur, tarp kita ko, skaitė ir Donelaičių rusų kalba... (E)

● Dičardas Pakalniškis, vis daugiau besireiškias okup. Lietuvoje kaip kritikas, parašė 333 puslapių apimties knygą "Poezija, asmenybė, laikas", kurioje plačiau analizuoja poeto Justino Marcinkevičiaus kūrybą. O kada laisvajame pasaulyje pradėsi leisti atskiras studijas apie čionykščių mūsų rašytojų kūrybą?

since 1914...

MIDLAND SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
4000 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4478

Frank Zogas, President

4 3/4%
PASSBOOK SAVINGS
All Accounts Paid and Compounded Quarterly

5 1/4%
6-MONTH SAVINGS CERTIFICATES
Minimum \$1,000

photo V. MAŽELIS

• vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus)
• portretūra
• meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai

Tel. — HY 7-4677
422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

LUIZ AUTO REPAIR
6643 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629
TELEF. — 436-3699
KAROSERIJOS, SPARNŲ (FENDER) TAISYMAS IR DAŽYMO DARBAI
Atliekami tiksliai ir nebrangiai.
Savininkas Aloyzas A. Kuniskas

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausią pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ STAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atidara pirmą ir ketvirtą. 9-9 val.; antrą, trečią ir šeštą. nuo 9 iki 6 val. sekmą. atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

Siuvimo Mašinos — Dulkių SiurbLIAI

• BERNINA
• NECCHI
• ELNA
• VIKING
• PFAFF
• SINGER

ELECTROLUX
HOOVER
EUREKA
KIRBY
ROYAL
IR KT.

Parduodame, nuomojame ir taisome siuvimo mašinas, dulkių siurblius prie namais kainomis ir sąlygomis. Turime dalis. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiestčiuose.

B and B DISTRIBUTING COMPANY
A to Z Sewing machines and Vacuum cleaners
4081 ARCHER AVE. (Prie California Ave.), Chicago, Ill. Tel. 927-4702
Vedėjas Arvydas M. DIKINIS

Pasinaudokite Draugo „Classified“ skyriumi.

Spygliai ir Dvyliai

Redaguoja dr. S. ALIŪNA.

Pažarba kritikai

Šiais laikais ne kritikuoti ko nors, tai reiškia, kad esi visai atsilikęs, nieko nesuprantanti ir nebesurandanti nei savo vietos šioje žemėje, o ypač šiame krašte, kur visko galima gauti, bet daugelį gražių dalykų, kodėl čia nėra lietuviškų klumpių, ir niekas nemato. Va, kokia patriotė vardan lietuviškumo norėtų visą miestą klumpėmis apauti, nagines įtaisyti, arklius pakinkyti vietoj automobilio ir doleri, tą niekšiką, kuris tiek eibių daro, paversti neįstovėjusiu litu. Ką čia kalbėti, tokie nuostabūs užrėpiai ir pasiryžimai, tik šis perdem pagėdęs lietuviškas pasaulis visai tuo nesidomi.

Na, yra ir kitokių kritikų, kurie taip pat tam dideliui pasaulio tobulėjimui skirti. Va, taip norėtų gelbėti visą pasaulį, nehygieniškai valganti, o pasaulis rieda pakalnėn visai nesusitodamas prie tų girių ir blūnų, kuriuos šeiminkė, pasaulio išgelbėjimui higieniškai gamina. Ne taip kaip

Mergina valgo higienišką maistą.

ten kokie šiaip žmonės tiesiog nehygieniškus valgius ryja, visai savo smertim nesirūpindami, ir todėl jiems, ne kitiems, Pr. Šulės svarbi knyga išleido, "Kaip pasirašyti testamentus". Nepaisant, kad tie žmonės jau ir taip mirs, nehygieniškus valgius valgydami, didysis kritikas jiems liepia sveikėti, nes esą visą pasaulį nusveikėja dvaisiškai, pasaulis pilnas baisyti neišsibalansavimų ir todėl skęsta prarajon, lyg kokia gijos ežerė. Ką čia ir kalbėti, jei nebūtų to šaunaus pasaulio kritiko, tas visas lietuviškas pasaulis, ant tautinio kaklaraiščio ar kokios indiškos grandinėlės kabodamas, nutruktų žemyn, ir baigta, liktų tik keletas asmenų. Ir tie patys paskui persivalgė tais higieniškais valgiais mirė. Taip ir būtų pasaulio galas, jei nebūtų kritiko.

Yra ir tokių kritikų, kurie pilni kovos dvasios. Koks nors Stravinskias moko visą pasaulį kovoti už teisybę. Jis pats irgi labai kovingas, tik gaila, kad nebuvo progos kovoti kaip ten kokiems partizanams, o reikėjo bėgti, net ir jaunatietuvio kaklaraištį užmiršus. Žinoma, niekas negali kaltinti patrioto, jeigu jam likimas pavydėjo progos mirti už tėvynę, todėl gerai, kad ir dabar bent kitus ragina į kovą. Gi kugelio gerai prisikūrus, kritika užpuola nuostabūs patriotiniai jausmai. Ką čia ir kalbėti, kam gi kugelis būtų vadinamas lietuvišku valgiu, jeigu nesukeltų ryžto kovoti už pavergtą tėvynę ir nekeltų entuziazmo daužyti kumščiu į stalus, visą tą priešą gasdinant, kuris niekšas taip greit vijo, jog nebuvo progos nė su juo pasimušti. Garbė mūsų patriotiniams kovotojams su savo artimu, tiesiog net gera, kai skaitai, juk be kritikos nebūtų pažangos,

visas pasaulis užmirštų asmenybę, mokančias visus pamokyti, kad net mirtingieji nebegali suprasti, iš kur tokios genialios mintys ir atplaukia.

Taigi kritika yra svarbus mūsų kultūrinio gyvenimo veiksnys. Ne kokios ten recenzijos akademiškai paremtos ir pilnos literatūrinio ar muzikinių terminų, reikalaujančių gilių mokslų, bet šiaip kritika, teikianti kiekybinio pasitenkinimo džiaugsmą. Ak, žinote, nieko nėra garbingiau žemėje kaip kita mokyti, juk Sokratas dėl tos priežasties ir liko gyvas ligi šių laikų. Todėl mes, gerbdami kritikus ir jų meną, nuostabiai švariai purvinti visus, ar savo panešiotus skalbinėlius, garbingai, stebint visam pasauliui, išplauti, čia iškeliamė jų milžiniškus mūsų kultūrai ir kovai už Lietuvos laisvę laimėjimus. Jeigu masės ta kritika nesinaudoja, tai žengia į grabą, ką čia ir besakyti, tiesiog vyksta savivudystė, kaip kokioj ten Danos operoj.

Iš viso mums labai malonu pasisakyti už kritiką, kuri ne kokias knygy recenzijas rašo, ar koncertus vertina. Kas iš tokių kritikų, jie turi daug skaityti ir daug žinoti, o rezultatai maži, bet mes vertiname ir džiaugiamės ta kritika, kuri visą mūsų visuomenę ir nuostabių savitarpio džiaugsmo laimėjimus veda. Garbė didelio masto kritikams, kurių reikšmė, rudeninių artėjančių, gal dar labiau padidės, kada grįšim iš vasarietų pailsėję, iš kur dar ir dabar kai kas atsiunčia atviruką:

Čia vandens ligi ausų
Krūvos smėlio tyro.
Taigi linksma ištisų
Prie Union Piero.

Nieko nėra neteisingsnio už svars-tyklės, norint numesti svorį.

Komplimentai rūkantiems

"40 metų aš gyvenau rūkorių dominuojamame pasauly. Ligi šiol aš labai retai besikysdavau. Aš sutikau su faktu, kad pasaulis gal priklauso rūkantiesiems. Bet man jau gana tylėti!

"Ar jūs, rūkoriai, žinote, kaip jūs mums nerūkantiems atrodo? Jūs esate neišauklėti muzikai, ir nieka. neatsižvelgiantys liurbiai. Jūs gal manote, kad labai šauniai atrodote, kaip tie rūkoriai kino ekrane ar televizijos skelbi-muose. Bet tai netiesa. Jūs esate bauraus išpročio vergai ir jūs atrodote juokingai. Be to, jūs dvokiate. Jūsų rūbai dvokia, jūsų burna dvokia ir jūs smardinat visą aplinką..."

Žurnalistas WILL JONES
Minneapolis "Tribune".

EINSTEINO TEORIJA

— Kodėl šuo vizgina uodegą?
— Todėl, kad šuo stipresnis už uodegą. Kitaip — uodega vizgin-tų šunį.

Apie kalbos pabaigą

Vyt. Alantas savo atsiminimuose apie A. Vanagaitį rašo: "Taigi, man bemikčiojant ir desperatiškai beišskant baigiamosios frazės, aš tik išgirdau, kad vėl skamba gedulingas maršas, kuris kaip tik ir tiko mano nepavykusiai kalbai baigti."

Būtų gera, kad laidotuvių maršai būtų įtaisyti salėse ir padėtų ne vienam savo prakalbą pabaigti.

KAIP TUREJO MIRTI DANA

Vis nesibaigiant ginčams, kas turėjo ištikti operos "Danos" pagrindinę veikėją Daną ir kaip ji turėjo mirti, mes palaikome mintį, kad ji turėjo ne nusinuodyti ar nusišauti, bet mirti nuo samogono, nes ligi tokios mirtys ataina, būna labai žiūrovus pagaušančių linksmomis dainomis perpintų scenų.

KELNĖS IR PASAULIS

Žmogus atnešė miestelio siu-vėjui pasiūti kelnės, kurios turėjo būti baigtos per dvi savaites. Po dviejų savaitių buvo dar negatavos. Laukė dar porą savaičių. Pagaliau baigtos. Žmogus tebis: — Dievas pasaulį sutvėrė per 6 dienas, o tu kelnės siuvai 4 savaites.

— Na ja, — sako siuvėjas, — glostydama kelnės. — Pažiūrėk koks pasaulis ir pažiūrėk į mano kelnės.

Tiesa yra kaip katė, nepaisant kaip ją mestum, ji nukrinta ant kojų.

Kalbos kertelė

Panaikinama mo'eriška giminė

Daugeliui įsiaištrinus dėl vadinamo kalbos mokslo kilmės, turinie pabrėžti, kad šioje srityje vyksta esminių pasikeitimų. Štai "Aidų" birželio mėn. numerio Ramunė Stanelytė, recenzuodama "Lietuvių literatūros svetur" rašo: "Pakartotinai kelis kartus pervertus žurnalo komplektą recenzentui minėtos pavarės surasti nepavyko". Arba: "Recenzijos autorius nesijaučia esąs pakankamai kompetentingas".

Taigi nebėra moteriškos giminės, nes Ramunė save vadina ne recenzente ar autore, bet recenzentu ir autorium. Kažin ką pasakys moterys "Aidams" užėjusios tokias kalbines pozicijas.

KRITIKO PRISISTATYMAS IR AKCIJA Į REAKCIJĄ

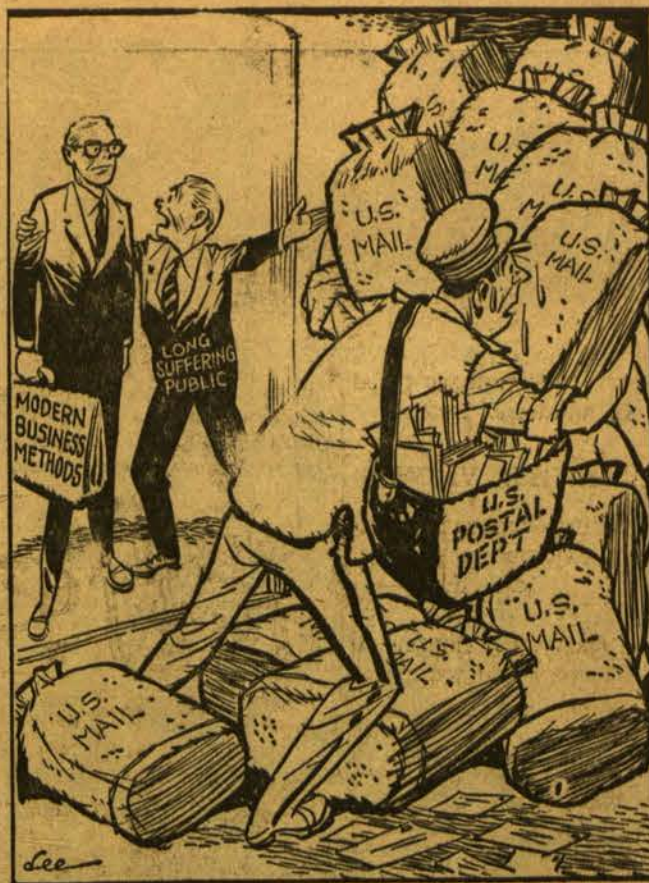
"Man kartais taip pat tenka skaitytojus supažindinti su viena kita knyga ir pareikšti savo nuomonę kokių nors klausimu. Tai padaryti dažniausiai esu prašomas redaktorius, o kartais ir pats sumanau kai ką parašyti. Nors aš nepretenduoju į kritikus ar recenzentus (nebent šiaip taip galėčiau įsibrauti ir apžvalgininkų tarpą), bet ir tai retai kada pasiseka pralįsti kieno nors neužkliudytam..."

"Manau, kad mano pastabų paveiktas, atsiliepė, matyt, vienas iš nuosirdžių "Aukuro" grupės rėmėjų A.J.P., mano pastabas pavadinamas atšiauria kritika. Išdrįsčiau tarti, kad gerb. oponentas, tur būt, nedavertino mano nuomonės rimtumu ir jos nuosirdumo arba pamanė, jog atšiauru yra ten, kur išdrįstama kam nors ir apie ką nors pasakyti vienokią ar kitokią tiesą, atseit, kur aptariamasis yra neliūliuojamas panegiriskų žodžių srautė..."

A. KALNIUS,
"Tėv. Žiburiai", 1969, VII.24

LAIKAS IR METAI

— Ak, kokios buvo merginos prieš dvidešimt metų!
— Faktas! Tačiau dabar jau jos paseno mažiausia dešimčiai metų.

Vargšas Dėdė Samas, nes niekaip negali išspręsti pašto reikalių.

ISAISKINTA PASLAPTIS

Didžiausia paslaptis dengianti Edvardą Kennedį, kur buvo ir kodėl nepranešė policijai laiku apie savo nevykusį naktinį pasivažinėjimą nuo tilto, Geriausi žurnalistai, kurie išsėpninėja griežtai saugomas rakėtines, dujines ir kitas karines paslaptis, nieko negalėjo išaiškinti, tik dėka Spyglių tarnybos pastangų, paslaptis iškelta dienos švieson.

Prieš šį įvykį per pasaulį nuskaubė kinų komunistų vado Maotsetungo slapta atliktas, pilnoj aprangoj rekordinis plaukimas, kuris nustebino net pasaulio plaukimo čempionus. Mūsų Edvardas, po pasivažinėjimo nuo tilto, išlindęs iš pasinėrusios mašinos, būdamas geroje nuotaikoje, užmiršęs visus moteriškus reikalus, kaip būsimas prezidentas, pasiryžo sumušti Maotsetungo plaukymo rekordą. Savo plaukimu norėjo įrodyti, kad yra jis pajėgus būti prezidentu ne tik finansistai, bet politiška ir fiziškai, nepaisant sužeistos nugaros.

Taipgi paaikškėjo, kad jis savo slaptą plaukimą atliko su visais batais ir pilnoje aprangoje ir yra numatęs savo plaukimą pakartoti viešai, kai jau bus oficialus kandidatas į prezidentus, įrodydamas, kad gali lenktyniauti ir su Maotsetungu.

Uknolis

Žodžiai ir darbai arba katinas ir teisėjas

Kažkoks išmokslintas teisėjas Kavinėn pasilsėt užėjo, O maistui nuo pelių virtuvėj prižiūrėti Paliko Katiną budėti. Sugrįžęs stvėręs už galvos — vaje, vaje. — Vištuką Rainis raito kerteje. "Ak tu — vagis. Tu — niekadėjai. —

Pradėjo barti jį teisėjas. — Kitam ne tik žmonių, net sienų būtų gėda. (O Rainis ir toliau vištuką edą) "Tavim tikėt per nago juodumą neverta." (O Rainis klausosi ir kerta.) Teisėjas dėstė jam pamokymus be galo, Ko turi vengti jis ir ką daryt privalo. Ir ką gi? Kol jis taip bylojo, Rainelis visą kepsnį sudorojo.

Anais gerasiais laikais mokytojas lazdele užduodavo per tą vėją, kurią dabar naudoja studentai universitetų užimimui vadinamam "sit in".

Kai kurie šių dienų studentų mano, kad jie gali laimėti gerą, darydami blogą.

DĖL KELIONĖS Į MĖNULĮ

"Aš tai nenorėčiau skristi į mėnulį, bet jeigu reikėtų, tai aš pasiimčiau šiuos daiktus: televiziją (būtinai), savo draugę Aidą ir labai daug valgytų."

VAIDILUTĖ BUTKYTĖ
"Ateitis" Nr. 3, 1969.

PERTEKUSIOJE FERMOJE

Mat, svarbu mėsa. Svarbu pienas. Svarbu, trumpai tariant, gamyba. O žmogus? Jei fermoje du šo nėra, jei ūkyje nėra pirties — savo vaiką kiaulių šerėja privirsta maudyti prasčiau už paršėlį. (Šluota)

VYRŲ TARPE

— Mano žmona labai naginaga. Tik pamanyk, iš senos suknelės man pasiuvo puikų kaklaraištį.

— Nieko ypatinga. Manoji daug išmaningesnė: iš kaklaraiščio ji sau pasisiuvo mini suknelę.

Amerikoje moteris tikrai brangus turtas

DRAUGISKAS POKALBIS

Pagyvenusi pilietį trečią valandą naktį pažadino telefono skambutis.

— Tai kaimynė, gyvenanti virš jūsų. Noriu jums pareikšti, kad jūs šuo staigia ir neduoda man miegoti. Tikiuosi, kad jūs jį nuraminsite. Sekančią naktį telefonas sukskamba kaimynės bute.

— Tai kaimynas, gyvenantis po jums. Vakar naktį jūs mane pažadinot pareikšdami, kad mano šuo loja ir neduoda jums miegoti.

— Taip, taip.

— Aš tik norėjau jums pasakyti, kad aš šuns visai neturiu.

PRADŽIA NESUSIPRATIMUI

Ibėgęs į restoraną, vyras kreipėsi į barininką:

— Broli, duok man tris stiklučius degtinės, kol dar neprasi-dėjo nesusipratimas.

Kai vyras išgėrė, barininkas paklausė:

— Kada prasidės nesusipratimas?

— Dabar prasidės. Mat, aš visiškai neturiu pinigų.

Ar moterys galės skristi į mėnulį?

Torontiško "Daily Star" kolumnisto, Gary Lautens, nuomone, ne, ir dar kartą, ne! Kodėl? O čia yra dalis jo išvedžiojimų. Pirmiausia Gary Lautens prisipažįsta, jog su savo išvedžiojimais, greičiausiai, užsitrauks didelę nemalonę iš feministų vyrų pusės, apšaukiant jį antifeministu, o, galimas daiktas, ir pačios moterys pažiūrėsiančios į jį labai kreivais žvilgsniais, bet jis vis vien rizikuoja savo galva ir sa-ka, jog iš moterų astronautų nieko neišeitų.

Neišėitų pirmiausia todėl, kad sunku net įsivaizduoti tris moteris, sutinkančias keliauti bet kur, jeigu jos visos trys būsiančios apsiirngusios lygiai tokiais pat drabužiais. Antra vertus — dargi tie kostiumai — po 100 svarų kiekvienas. O ar žinote, ką tai galėtų reikšti moterims, ypatingai, girdi, šiais lengvo aprėdalo — "mini" laikais?

Jo manymu, jokia nūdienė moteris nesutiktų su tokiais suvaržymais.

Arba, girdi, pati kelionė — jos ilgumas.

Moterys, esą, galėtų eiti ir važiuoti devynias dienas be maisto, be vandens ir netgi be oro, tik jau jos negalėtų niekur keliauti devynias dienas be "apointmento" — grožio salona, ypatingai tokiu atveju, jeigu joms reikėtų pasirodyti viešumai (televizijoj), kaip reikėjo padaryti astronautams Armstrongui, Aldrinui ir Collinsui.

Be to, dargi toji besvorinė padėtis (weightlessness) — taip pat vaidinanti savo vaidmenį. Juk moterys, girdi, kai jos papykstančios, mėgstamosios treptelėti koja į grindis.

Dar toliau. Problema esanti ir su pačiu nusileidimu ant mėnulio. Jis (Gary Lautens) žinąs, kaip jo žmona e'giasi, kai apsilanko į kokią nors naują vietą. Argi ji bėgiotų apie savąjį nu-

sileidimo instrumentą, rinkdama kažkokius ten kvailius akmenis ir sėmdamosi senas mėnulio dulkes? Ne, ir dar kartą, ne! Pirmiausia ji apčiupintų tenai visokius kraterių briaunas, patikrindama ar esama ant jų dulkių, kad būtų galima sužinoti, kokio tvarkingumo ir švaros pagėimo žmonės gyvena tenai — mėnulyje (jeigu jų iš viso esama). Po to, turėdama laisvą minutę laiko, ji sėdusi rašyti atvirutes draugams žemėje, nurodydama kur ji besanti, kad draugės pažaliuotų iš pykčio ir pavydo.

Dar toliau. Girdi, jūs galėtumėt eiti lažybu, kad moterys

Mėnesiena, kuria gali džiaugtis vyras ir moteris kartu.

(astronautės) nepaleistų nuo telefono prezidento Nixono ligi tol kol su juo nepasiskėkėtų, mažiau-siai valandą laiko, o po to dar paprašytų poniją prezidentienę prie telefono, kad su pastarąja aptartų koki nors kepimo ar virimo receptą. Būtų, girdi, ne taip, kaip kalbant su vyrais astronautais — pora trejetas minučių — ir gana.

Pagaliau, jeigu ir šitie (jau suminėti) reikalai bei problemos būtų galima išlyginti su moterimis, vis vien jos negalėtų būti astronautėmis. Tai jis žinąs iš savo žmonos elgesio visos vyrų astronautų problemos, jų veiklos ir darbų metu. Jis su žmona ir vaikais žiūrėjė televizijos astronautų iššovo į aukštį metu. Jie matė kaip "Apollo 11" sunkiai įsivaizduojamai greitai skuba mėnulį, jie girdė astronautus, kalbant iš "Apollo 11" ir iš mėnulio į Houstoną, matę Armstrongo ir Aldrino pasirengimą išlipti ant mėnulio paviršiaus, matę ir pati jų išlipimą, vaikščiojimą, rinkimą mėnulio akmenų ir dulkių, ir tada, kada jis su vaikais (kartu, žinoma, ir visą pasaulis) būvę begaliniai nustebinti ir sujaudinti, jo, girdi, žmonai visa tai jokio įspūdžio nepadarė.

Tik tada, kada astronautai, susikrovę savo surinktus akmenis, dulkes ir išloškę mėnulio paviršių savo specialius kostiumus, vėl sulindo į savo oro laivą kelionei atgal į nakties miegų kap sulęję, žmona ištarusi vieną vienintelį komentarą:

— Aš toj kapsulėj nenakvočiau nė vienos nakties, nors ir už milijoną dolerių.

Paruošė A. ALŠ.

KOMUNIZMAS PLEČIASI

Vienas "pažangusis" abejoja. — Kodėl tu sakai, kad komunizmas plečiasi?

— Nagi todėl, kad pirmiau turėjome vieną, o dabar turime jau — maskvinį, kininį ir jugoslavini.

PASITEISINIMAS

Seimininkė, pačiupusi berniukį, šaukia:

— Tai, vaike, tu pačiupai mano vištuką ir norėjai nusinešti. — O, ne, bet juk matei, kaip aš greit bėgau į namus, atsineš-ti pinigų, — paaikškino vaikas.

PAVOJINGAS MOKSLAS

Vienas greito skaitymo ekspertas kvietė tautiečius į savo studijas, aiškindamas, kad jis gali išlavinti savo klientus labai greitai skaityti.

"Man tas netinka", atsövē vie-nas. "Jeigu greitai skaitysiu, tai man reiks daug knygų pirkti".

Jaunesnioji ir vyresnioji generaci-jos mano, kad tik jos yra teisin-gos.